Զ. ՏԱՐԻ Թ·ԻՒ 1719 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1904 — 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1904 Ն Տ

ՎԱ ՓԱՐԱ
ՅՂԻ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՂԱ ԱԼԻ ՃԱՆԻԷՄԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՎԱ ՓԱՐԱ
ارمنیجه سورهاتاق غزتهسی صاحب امتیازی د. جیوملك
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Ports
CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ — ԲՈԼՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼՈՑՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՂՈՒՑ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՓՈՂՈՑՍԻՐ ՄԱՀԱՓԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ՓՈՂՈՑՍԻՐ ՄԱՀԱՓԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՐԴՈՒՄՈՒՆՈՒԹԻՒ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ
10 ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ՀԱՆՈՒՅՑԻՄԻ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 գր.
Մէկ անգամէ ետքի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՑՑ

ԱՅՍ ՕՐՎԱՆԴԱՆ

1904

ՀԻՆ ՑՈՒԼԻՍ — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 29 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
Պահք
ՆՈՐ ՑՈՒԼԻՍԻ — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 11
ՑՈՒԼԻՍԱԿԱՆ — ԵԱՊԱՆ 3
կիւլ Օր. — Ծրք. 6.25 Եւք. 6.31
ՊՈՏՄԱԿԱՆ. — 1888 տեսակ 29ին Յորելեան արքեպ. Աւետեան, վանահայր Ամենայն Հայոց, կ. Պոլսոյ Պատրիարք կ'ընտրուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊԱՐԿԵՐՈՒ ԴԻՒՐԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆՑՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ի ԹԷԼԵԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԽՒ-ՆՈՒԹՊԱՆՆԵ ՈՒՆ.

Ընդունելով այն սկզբունքը թէ ժողովրդեան մը վաճառականութեան հետ զուգընթաց եւ համընթաց կը քալէ նաեւ քաղաքակրթութիւնը պէտք կը զգանք դարձեալ ընդունիլ թէ վաճառականութիւնը միեւնոյն գիծ մըն է ազգերու իրարու մերձեցման, ժողովուրդներու իրար ճանչցուցին, ատոնց պիտոյքը հայթայթելու, երկիրներն ու անոնց բարքերն ու սոխրութիւնները իրարու ծանօթացնելու մէջ։ Հետեւաբար հետաւոր չարիք մը՝ որ վաճառականութեան յառաջդիմութիւնը քայլերուն առջեւ խոչընդոտներ կը բանայ եւ ընթացքը կը կասեցնէ, պէտք է ազդէ բովանդակ աշխարհի վաճառականութեան վրայ, եթէ ոչ ընդհանուր կերպով, գոնէ մասնաւորապէս։

Շաբաթներ առաջ կանքը որ հաղորդակից կ'ընէ բովանդակ մարդկութիւնը իրարու հետ, տուժելու ստիպուած է, երբ ոուս է կողմ մը յանկարծ զայ։ Այս պարագային, օրուան մեծ խնդիրն եղող Ծայր-Արեւելքի արիւնոտ պատերազմին պատճառով երեսուն եկած կարգ մը ընտրական հարցերը այսօր բովանդակ աշխարհի համար առեւտրականապէս ծանր հետեւանքներ ձգելու կը միտին։ Ասոնք օրուան տնտեսական խնդիրներն են, եւ ի մասնաւորի այն տագնապներէն հետ կապ ունին, որոնք Ծայր-Արեւելքի մէջ ստացուածքներ եւ շահեր ունին։ Ուստի երբ երրորդ չեզոք տէրութիւններ այնքան կը տուժուին պատերազմին երեսէն, բնականաբար ո՞րչափ խելքի պէտք է վաճառական կացութիւնը երկու պատերազմիկներուն, որոնց մասին «Սուրհանդակ» օրը օրին լուրի տեղեկութիւններ կը հաղորդէ ընթերցողներուն։

Մեր հրապարակին վրայ ալ պատերազմը ունեցաւ իր անակնկալը, որ աւելի զգալի կ'ըլլայ աշնանային գործերու ոգեւորութեան առթիւ։ Աբմուքի այս saison-ին, ուր աւելի մեծ խնդրանք կ'ըլլայ պարկերու համար, եւ նոյնպէս մանիֆաթուրային գործերու արդի ոգեւորութեան մէջ, ուր հակերը պատրաստելու համար ալ մեծ սպառում կ'ըլլար պարկերուն, կալկաթայի պարկերու գործարանատէրերը յուսահատ հանգիստ մնալ, եւ չկրցան օրը օրին յանձնման գործողութիւնները ընել։

Նախ որ ճաքած ահագին քանակութեամբ պարկ ապսպրած էր հնդկական գործարանատէրերուն, որոնք ձմեռը չկոխած՝ պիտի լրացնէին իրենց յանձնառութիւնները Մանչուրիոյ նաւահանգիստներուն մէջ, պատերազմի պատճառով հնարաւոր չեղաւ ճաքածները այս պարկերուն մէջ ուղարկել։ Ճաքածները այս պարկերուն մէջ ուղարկել կարգ մը փոսեր ու իրարանցներ կը լեցնէին եւ Մանչուրիոյ ճախճախուտ երկիրն անցանելի կ'ընեն։ Նմանապէս հարթ երկրի վրայ ալ ուսապով կարգ մը ամրութիւններ կը չինեն, ու որոշուած պարկին գործածուելէն վերջ կը թողուն կ'երթան։ Այս պատճառներով հնդկական կանեփի վաճառատուններն անընդհատ կը գործեն եւ գործաթաններն ալ պարկերը կը պատրաստեն։

Երկրորդ որ այսպիսի չարժառիթի մը առջեւ ապրանքի լաւ ու վար տեսակը այնքան աչքառու չի կրնար ըլլալ ու լաւ տեսակին այնքան նախապատուութիւն չի տրուիր. բնականաբար չինուածքը, հիւսուածքը ու երկու երկրներուն կարը ոչ այնքան լաւ կրնար ըլլար, քաւ ի՛ որ յանձնման գործողութիւնները օրը օրին տեղի ունենային։

Այս պատճառաւ մեր հրապարակին ալ ազդուեցաւ անուղղակի կերպով պատերազմի հետեւութիւնէն. այնպէս որ պարկի պակասն (400 հատ) որ $9^3/_4$-10 Օամ. ոակի կ'արժէր, այսօր $11^1/_4$-$11^1/_2$է եւ աւելի բարձրանալու հակամէտ։

Շուրջ երկու չաքաթ կայ 100 պակասա ապրանք եկաւ. սրուն յիսունը հաս ու հնացարդը ապրարվայի ճամբով Սեւ ծովու եզերքները փոխագրուելացան։ Ամէն պարագայի մէջ խնդրանքը չատ ու յանձնումը բաւական նուազ ըլլալով, այսօր այդ ապրանքին պակասը հրապարակի վրայ զգալի զարձած է, նոյն իսկ ատանց խորութիւն դնելու տեսակին մէջ։ Այսպէս. անցեալ տարուան ապրանքներուն գործածածը աւելի խիտ, թէեւ աւելի չատ ու կողմնակի կարերն ձիւթով օծուած կանեփի չուանով կարուած ըլլալով հանդերձ, օրուան գինեորուն չափ բարձրացումով չէր գտած, հակառակ այսօրուան ապրանքներուն անցեալին առաւելութիւններուն չունենալուն։

Ապրանքի նուազութիւնը մասամբ աչք գոցել կուտայ տեսակի մասին, եւ այս ամէնուն համար նոյնն է. ուր որ խնդրանք կայ եւ վնտռուած ապրանքին նուազութիւնն զգալի ըլլայ, տեսակը այնքան նկատողութեան չառնուիր բնականաբար։ Այժմեան վիճակին մէջ—խօսքերնիս մասնաւորելով մասնիկներուն վրայ— ձերմակ ապրանքի նուազութիւնը ամէնէն աւելի զգալի է, հրապարակի վրայ ոչ տեսակ մնացած է եւ ոչ ալ գալիք կայ. այնպէս որ ձերմակ ապրանքի վրայ գործող վաճառականները իրենց մեներացոյներն արդէն չատոնց պարակցին, պահեստի դրուած քանի մը խոչոր ծրարներն եւս անմատչելի կ'ը.լան յաճախորդին, գինևրու տարօրինակ բարձրացումովը։

Նոյն բանտին ենթարկուած են նաև կարգ մը ուրիշ ապրանքները ալ, որոնց մասին այս սիւնակներուն մէջ տեղեկութիւն մը պարզած էի արդէն (*)։

* * *

Աչնան գործերու ոգեւորութիւնը միշտ աւելի կ'ը լայ ձմեռնային պատրաստութիւններու պատճառով։ Ընդհանրապէս ամէն գործ, ամէն արհեստ այս միջոցին է որ աւելի սպառումներ աղբիւրներ կը գտնէ, վասն զի երկրի մը ամէնէն աւելի բազմամարդ դասակարգը, գիւղացին, իր ամառային տաժանելի յոգնութիւններուն պատղը առաւել կամ նուազ կերպով քաշած, կ'ըլլէ քաղաք իր ձմեռնային գնումները ընելու։ Գործերու այս եռանդուն ու վառ եղանակին կ'արժէ մեր խանութպաններուն քանի մը թելադրութիւններ ընել, որոնք կը նպաստեն ըսպառումի տեսակէտով։

Գարնապէս կրկնութիւն մը ըրած պիտի ըլլայի խանութպանի մը համար, եթէ ըսէի թէ պարկեշտութիւնը եւ ուղղամտութիւնը գործին յայտնութեան գաղանիքին առասլին ու գլխաւոր գիծը կը կազմեն։ Ամէնէն սիրուած ու ամէնէն պաշտպանուած սկզբունքն է այս թէեւ, բայց անոր ոգտին ու ըմբռնուելուն հնդհակառակ վարուած պիտի ըլլայինք, եթէ զայն միամտօրէն իր իսկ։ կան պարզութեան մէջ ըմբռնէինք։ Այսօր սա համազումը ընդհանրացած է որ, այդ երկու առաքինութիւններու՝ իրենց չափազանցութեան մէջ ըմբռնուելը պիտի վնասէր խանութպանի մը ու վաճառականի մը ապագային, եւ անոր կացութիւնը պիտի վտանգէր անտարակոյս։ Կ'ընդունինք իրենք մեծ առաքինութիւն մը պարկեշտ ու ազդամիտ բարերուն ոգին, սակայն ասոնց չկրմ երկրագործութեան այն յաղոգութիւններն պիտի կարենան ձեռք ձգել իրաց արդի վիճակին մէջ, խնդիր մըն է այս, որուն վրայ մանաւանդ յոդուածով մը կ'արժէ որ խօսինք։

Խանութպանի մը համար ամէնէն նշանակելի պարագան անձնական յուշատետր մը, եւ կամ կանոնաւոր տոմար մը ունենալն է։ Մեր խանութպաններէն չատ քիչեր կը բանին անոնց տոմար մը, որ եթէ ոչ ընդհանուր կերպով, գոնէ մասամբ կը գիւրացնէ իրենց գործը, գոյքը, պարտքը, վերքը եւ վճարին ի յայտ կը բերէ եւ ըստ այնմ իր գործերը կը կանոնաւորէ։ Ոմանք այն աստիճան անգիտակից են որ երբեմն իսկ արեւմտահայ աչքերով կը դիտեն տետրակ ու տոմար ըսուած թղթի կտորուանքները, իբր թէ յաչող գիրք մը գրաւելու համար բնաւ նպատակաւոր հանգամանք չունենալնին առանձ։ Թղթի կտորուանքներու վրայ գրուածներն մարդս չեն հաւատացներ, բայց գործին իսկութիւնը պահպանողը անոնք եղած են միշտ։ Ինչ օգուտ, եթէ օրուան կանխիկ վճարութիւնը անձնական գըրպանը կ'իյնան անգամ մը, եւ կ'ոչնչանան ատոնք ալ կարգ մը անձնական ծախքերու հետ. այս կէտին կարեւորութիւնը թաղին ախտերն կամ նպատակաչէն մինչեւ en gros վաճառողներուն համար նոյնն է։

Ուրիշ պարագայ մըն ալ ոչ նուազ կարեւորութիւն կը ստանայ առոչինչին, այն է կանխիկ գնումները ընելը։ Նախ ընդունինք թէ կանխիկ գնումները ամէն առեն միշտ չաճառ նկատուած են. խանութպանի մը ստացած գրութիւնն տալը բացարձակապէս պահ է, որովհետեւ ինքզինքը պարզ խօսքով, կաչկանդել է։ Տեսականին մէջ՝ ամէն առեւտուրով զբաղող անհատ իր սահմանին, իր շրջագծին մէջ նիւթական այժին համաձայն վաճառական մըն է, բայց ամէնուն տրուած չէ միեւնոյն եղանակով գործելը։ գործնականին մէջ կը տարբերի այս։ Մեծ վաճառական մը 0/0 5-10 չհով չատ անգամ կը բաւականանայ, եւ առիթներ կը պատահի որ տոկոս վճարելու իսկ պատրաստակամութիւն ցոյց կուտայ։ Խանութպանի մը համար նոյնը չէ, խանութպան մը եթէ տոկոս վճարէ, մնծ հաշուականութիւն կայ չյաղողելու։ Թուղթի մը ստորագրելն ալ արդէն իրեն համար նոյնը պիտի ըլլար որ աւելի ծանր կը նստի իրեն։

Խանութպան մը իր ապառումները աւելի ընդարձակելու համար պէտք ունի ժամ գնելու ու աւելորդ ծախքերէն ըստ կարելւոյն խուսափելու։ Ամսու գըներու համար ամէնէն նպաստամատոյցն է կանխիկ վճարումը։ Մանրավաճառ մը քով մասամբ ներելի կրնայ համարուիլ լիսալ տարերու թեթեն եւ մասնաւոր դէպքերէն զատ գինին վրայ ալ կարեւոր բարձրացումով ծախելը. բայց ընականաբար միշտ ժամն ծախողն աւելի սպառում կ'ընէ եւ այս ալ պարզապէս վերը յիշուած երկրորդ պայմանին ուղղակի հետեւանքն է։ Գալով աւելորդ ծախքերուն, ոչ նուազ նկատի ի է։ Օրինակի համար, Սկիւտար ու իր չորկականներուն եւ Լոսթորի համար նպատրաստուած ներուն միշտ ապրարմա ապրանքներն աման կրնան ըլլալ, փոխանակ Գալսոյ կամ Ղալաթիոյ կողմը յանձնման գործողութիւնները կատարելու, լաւ է օրինական մաքուր վճարելէն անմիջապես վերջ փոխադրել, եւ կամ յանձնումը կատարելիք տեղը մաքուր վճարել, որով կրկին աւելորդ ծախքերէ պիտի խուսափի, նոյնն է նաեւ այն բոլոր թաղերուն համար որ նպաստաւոր կրնան ըլլալ փոխադրութեան միջոցներուն։

Վերջացնելով խօսքերնիս խանութպաններուն չորջը, ես այն համոզումը կը կրեմ միշտ թէ յաճախորդ վաստակաւոր առանձնայատուկ առաւելութիւնը ընդհանրապէս գործութիւնն է խանութպանին որ միշտ անզգալական կը գտնայ իր գործերուն մէջ ցոյց տուած անկեղծ ընթացքովը։

Թ. Կ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

(*) Տես «Սուրհանդակ» Թիւ 1701։

ՄԻՄՈՍԻՆ ՕՐԱԳԻՐԸ

Կ'ըսեն թէ առանց հրաւէրի ժամկոչ աղքարը միայն հարսնիք կ'երթայ։

Անցեալ օր մինչեւ իրիկուն, մէկ հարսնիքէն ելայ միւսին գացի, առանց որ մէկէն հրաւիրուած ըլլալու, եւ ձեզի կ'ապահովցնեմ որ արհեստով ալ... ո՛չ ժամկոչ աղքար եմ եւ ո՛չ լուսարար։

Եւ մի խնդաք վրաս, երբ ըսեմ թէ ես ալ իմ կարգիս բաւական խոչոր փափք մը զգացի կռնակս անցընելու նոր փեսի աւանդական սեւ բրաէնկոթը, որ մարզուս կուտայ հիչերը այն թաղականէն, որ... որ դեռ չէ հրաժարեցուցած։

Ինչպէս գիտէք ալբրէներուն հարցուցին փեսաներուն.

— Մինչեւ ցնա՞ տէր ես։

Սպասելի որ ասոնցմէ մէկը ելլէր՝ «Չէ՛, տէր չեմ» պատասխանէր, բայց կարծես գիս յուսահատ ընելու համար, ամէնքն ալ՝ «Այո՛, տէր եմ», պատասխանեցին։

— Մինչեւ ցնա՞ հնազանդ ես, հարցուցին հարսերուն, որոնք... չեմեցան պատասխանել։

Կ'երեւի սակայն թէ չպատասխանելը կինոջու բառարանին մէջ հաւանութեան նշան է։

(Ասոր համար է որ թերեւս ամէն անգամ որ նշանածիս՝ «Բա՛, գիս կը խաբե՞ս կոր» հարցնեմ, քնաւ չի պատասխաներ... ի նշան հաւանութեան։

Սակայն — կը մտածեմ — ինչ հարկ հարս ու փեսաներուն ուղղել այս հարցումները, քանի որ ոչ մէկը... «չէի» պիտի ըսէ։

Ու մտածելու ախորժակս բացուած ըլլալով, կը սկսիմ լուրջ մտածականներ ընել՝ ժամանակակիցներուս ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալու համար։

Օրինակի համար, կը մտածե՛մ թէ ձերմակ գործը ամենեւին չի վայլեր կոր հարսերուն, եւ ամէնէն գեղեցիկ օրիորդներն անգամ, այդ կուսական ձերմակութեանց մէջ, բաւական կը կորնչցնեն կոր իրենց աղուորութենէն։

Կը մտածե՛մ թէ, իրաւ, աղուոր աղջիկները միշտ իրենց համար մեծնող սիրահար մը կը գտնեն, բայց իրենց հետ կարգուող էրիկ՝ չատ քիչ։

Մինչ այսպէս խոնարհաբար կ'իմաստասիրեմ նորապսակ ամուսիններուն վրայ, որոնք կը պատրաստուին վայելել... ընտանեկան երջանկութիւնները, հիւրասիրութիւնները մին կը հասի հարցնել,

— Պաղպաղակ տրամմեցի՞ք։

— Դեռ բան մը չէրամմեցի, կը պատասխանեմ։

— Թող ձեզի պաղպաղակ մը բերեն։

Ու պաղպաղակը չի գար։

— Ֆրիւի-կլասէ առի՞ք։ կը հարցնէ ուրիշ մը։

Մտածեմ որ առնեմ, կը փսփսամ համեստօրէն։

— Թող բերեն։

Ու Ֆրիւի-կլասէն չեն բերեր։

— Գօնյաօ առի՞ք, կ'ըսէ օրիորդ մը։

Դժբախտաբար, կը հեծեծեմ։

— Երթամ ձեզի բերեմ։

Ի զէր կը պասեմ օրիորդին, ու պօնյաօներն, որոնք չեն գար։

Այս չափազանց հի քաղաքավարութեան առջեւ, յօժարակամ վազ կ'անցնիմ, պօնյաօնէն, Ֆրիւի-կլասէէն ու պաղպաղակէն եւ Աստուծմ սիրուն, պաղ ջուր մը կը հայեմ։

Սակայն պաղ ջուրն ալ՝ պօնյաօնին, Ֆրիւի-կլասէին ու պաղպաղակին քովը կ'երթայ։

ԱԼԱՐՈՑԱԿԱՆ. — Առանց հրաւէրի հարսնիք մի երթաք։

ԿԱՎՌՈՒ

ՄԻԼՏՈՆԻ յուշարձանը պիտի կանգնուի Անգլիոյ մէջ, ճիշդ դիմացը այն եկեղեցին, ուր կը հանդչին մեծ բանաստեղծին նշխարները։ Այս նպատակով Լոնտոնի շաբաթաթերթերէն մէկը 313 ադելիեն հաւաքեց, մէյմէկ շիլինկ գոյացած։ Արձանին բացումը պիտի կատարուի Նոյ. 28ին, (Ն. Տ.)։

ՀԱՄԱՁՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

«Սուրհանդակ»ի մէջ համայնապատումներ մասին մեր ըրած տեսութիւնները առիթ տուին ոմանց աւելորդ խորհրդածութեանց. թէպէտ խնդիրը փափուկ էր մեզի համար, սակայն եղած կարգ մը խեղաթիւրումներ ուղղելու եւ մեր բաժը միանգամ ընդ միշտ որոշակի հասկցնելու համար, հարկ կը տեսնենք այս երկրորդ եւ վերջին գրութիւնը հրապարակելու։

Մեր նախորդ յօդուածին մէջ, «չատ բան տրվելու բայց եւ ոչ մին կատարելապէս տրվելու» սկզբունքը չէինք ջատագոված, այլ չեչատ էինք թէ առեւտրականները եւ ի մասնաւորի սկսնակ առեւտրականները, իրենց գնուած միջավայրին մէջ առեւտրական բազմազան ծանօթութեանց պակար պէտք է ամբաստին, կարծեմ այս խօսքերը չատ բան տրվելու, բայց եւ ոչ մին կատարելապէս տրվելու հետեւութիւն չեն յանգիր։ Մեր խօսքը ընդունողներու համար էր,

Ըսած էինք նաեւ որ Օամ. կայսերական, Ֆրէնչ Լիոնէ դրամատան, Օրոզտի Պաք հաստատութեան, միջազգի եւ օտարազգի վաճառատունց աշխատակիցները միեւնոյն պաշտօնին մէջ չեն մնար, այլ փոխն ի փոխ պաշտօններ կը վարեն նոյն հաստատութեանց մէջ եւն. Առանց յատկանշութիւնը ունեցած բլալու բարձրերէն օրինակներ ցոյց տալու —ինչպես մեր ընդդիմախօսը այս մտօք ակնարկութիւն կ'ընէ մեզի դէմ— մասնաւորաբար չէինք ուզած հրապարակի վաճառականաց անուններուն չակատիկ յանդուգն յիշատակութիւնը ընել, նկատելով որ գաղտնապահութեան օրէնքով վաճառականի մը վաճառատունը իր վարկին կը նկատուի, եւ հետեւաբար հրապարակել անոնցի պիտի ըլլար։ Ահա այս նպատակով էր որ ակնարկուած այդ հաստատութիւնները իբր օրինակ մէջ բերինք, քանի որ անոնց դրամագլուխը եւ ամէն տարւոյ մէջ ունեցած չարը ամէն առեւտրականներու ծանօթ են։

Մեր ընդդիմախօսը ակնարկուած դրամատանց պաշտօնէից փոխն ի փոխ զանազան պաշտօններ վարելուն կամ չվարելուն մասին բացայայտ չի խօսիր, եւ լուռ կ'անցնի, նկատելով անսակրակոյս որ առանց հակառակը պնդել ճշմարտութիւն մը քօղարկելու չանգեր ընել պիտի ըլար։ ինք աւելի կը ծանրանայ Օրոզտի Պաք Հաստատութեան թոյլ վաճառքներուն իրենց տեսակներուն հանմանատ գանազան ճիւղերու բաժնուած ըլլալուն վրայ. յիշեալ հաստատութեան վարչական, հաշուական, դրամական եւ մաքսային գործառնութիւններ ունեցած ըլլալուն թեւումը կ'ընէ. խուրտավաթի ճիւղին պաշտօնեան մետաքսեղէնի ճիւղին մէջ փոխադրուած ըլլալ կը կարծէ, որպէս թէ մենք այդ մասը գրած ըլլայինք մեր յօդուածը։

Դարձեալ այդ Հաստատութեան թղթակցութեան պաշտօնէի մը մաքսին ապրանք քաշելուն կամ չքաշելուն վրայ կը խօսի, եւ քիչ մը վարը մեր սկզբունքը իր գրութեամբ կը ջատագովէ. «Այդ վաճառատան մէջ սկսնակ, հետեւակ, երկրորդական պաշտօնեաները կըրնան փոխուիլ, ի հարկին ամէն ճիւղերու մէջ ծառայել, նորեկներ ամէն գործի կ'աշխատին, ամէնուն կ'օգնեն։»

Արդ, երբ այդ Հաստատութեան սկսնակ, հետեւակ, երկրորդական պաշտօնեաները ամէն ճիւղերու մէջ ծառայեն եւ ամէնուն օգնեն, առեւտրական բազմազան ծանօթութիւններ կը ստանան եւ հաւատարմութեան կը պատրաստուին. այնպէս չէ՞։ Փիլ մը աւելի վարը կը յարէ. «Հաստատութեան բոլոր պաշտօնեաները նման փոխն ի փոխ չեն աշխատիր»։

Արդեօք ամէն օք ծնած ատեն պատասխանատու պաշտօնեայ կը ծնի, չէ՞ մի որ առեւտրական պաշտօնեայ մը կարեւոր պաշտօնի գլուխ անցած ատեն փորձառութիւն պէտք է ունենայ, եւ բնականաբար սկսնակի, երկրորդական պաշտօնէի չրջաններէ անցնելէ յետոյ, պատասխանատու պաշտօնեայ կը նկատուի։ չէ՞։

Ինչ հարկ դարձեալ նիւթէն եւ խնդրէն չեզակուի։ Հանրային Պարտուց ձիւնարանի, հանրային եւ պետական պաշտօնատանց պաշտօնէութիւնը օրինակ բերել, քանի որ խնդիրը առեւտրական հարցի մը չուրջ կը դառնայ, օրինակներն ալ պէտք է որ առեւտրական հրապարակէն ըլլան։

Մ՛չ չի գիտեր որ Հանրային Պարտուց ձիւնարանին մէջ նորեկ մը նախ բաւական առեն իբր surnuméraire կը մնայ եւ ապա պաշտօնի կ'անցնի, եւ ի վերջոյ Հանրային Պարտուց Վարչութեան մէջ ո՛ւ եւ է պաշտօն մը առնելէ համար մտիկ քննութեան կը պատրաստուի, եւ եթէ յաջողի, ո՛ւ եւ է պաշտօնի մէջ մնալէ վերջ է որ հետզհետէ պաշտօնի բարձրացումներ կ'ունենայ այդ հաստատութեան մէջ. նոյնը չէ՞ նաեւ Պետական հաստատութեանց մէջ. այսօրուան բարձրաստիճան պաշտօնեայք երբ պաշտօնի գլուխ անցան ունէին այժմու դիրքերնին, թէ դանազան պաշտօններէ անցնելով ունեցան եւ պիտի ունենան տակաւին աւելի բարձր պաշտօններ Մ՛ներնոյնը չէ՞ դարձեալ մաքսատան պաշտօնէից համար. իրաքանչիւր ամսու վերջ արտիճի եւ Բնաթիլ իրարմէ կը բաժնուին եւ տարբեր ընկերներով կը պաշտօնավարին. խուրտավարի եւ կամ ուրիշ ճիւղի պաշտօնեաները (արտիճի եւ Բնաթիլ) մանիֆաքթիւրի ճիւղին մէջ կը պաշտօնավարէն եւ այսպէս յաջորդաբար։

Հանդ էինք դարձեալ որ միեւնոյն պաշտօնի փոփոխութիւնները եւ ձեւափոխութիւնները Գալսոյ կարեւոր վաճառատանց մէջ տեղի կ'ունենան. ո՛ւ եւ է աչխատակից ի հարկին ամէն ճիւղերու մէջ ծառայել է, ապրանք յանձնարարող է, մաքսային գործառնութեանց իրաւէկ է եւն. եւն.։

Այս խօսքերը մասամբ ճիշդ կը նկատ մեր ընդդիմախօսը, եւ ակնի հեզնականօրէն յուսկային կամ գիւղի պզտիկ խանութներուն մէջ կը կարծէ որ տեղի կ'ունենան այս ձեւակերպութիւնները միայն։

Իր հետեւութիւնը այսպիսին չէ, քանի որ գաղափար չունի թէ մեր հրապարակի վաճառատանց հարիւրին ինն-սունը կարող եւ քանդէտ մէկ երկու պաշտօնեաներով միայն կը կառավարուին եւ հետեւաբար այդ գործունեայ և ուշիմ երիտասարդները, ի հարկին լաւ վաճառորդի, վարժ թղթակցի դեր կը կատարեն, մաքսէ ապրանք կը քաչեն, ի դէպ պարագայի մի քանի օր վաճառատունէն կը բացակային եւ գաւառներու ճամբորդելով ապրանք կը ծախեն եւ պահանջքներ կը գանձեն. հրապարակի վրայ իրենց վաճառատան հաշուոյն չէ՞ կը գնեն, եւ հետեւաբար այս տեսակ ուշիմ եւ ժիր երիտասարդներ մեր հրապարակին վրայ ոչ թէ անյաղողներու եւ դժբախտներու թիւը կ'աւելցնեն, այլ իրենց միջավայրին մէջ ամէնուն յարգանքն կ'արժանանան. ոչ ալ չուկայի եւ կամ գիւղի պզտիկ խանութպաններ եւ կամ անոնց աչկերեաներն են, այլ գործի մարդեր են եւ կը պաշտօնավարեն կարեւոր վաճառատանց մէջ։

Եթէ մեր հրապարակին ուշիմ եւ գործունեայ երիտասարդները միմիայն վաճառորդ եւ կամ միմիայն դրպիր ընային եւ պարագաներու բերմամբ իրենց պաշտօնէն արձակուելով ուրիշ տեղ մը գրպրի եւ կամ վաճառորդի բաց պաշտօններ չգտնէին, ի՛նչ պիտի ընէին. անօթի՞ պիտի ընային եւ կամ պարտքերու տակ պիտի ճնշուէին, մինչ չեւ որ իրենց մասնագիտութեան պաշտօնը գտնուէին. հերի՞ք չէ ազգային վարժարանց ուսուցչաց մեծագոյն մասին խեղճ ու կրակ վիճակը. եւ մէկ մըն ալ հրապարակի համատ այլ մեր երիտասարդներուն հրապարակաւ անգործական խորհուրդներ պէտք է թելադրել փորձառու կարծուած վաճառա-

կանի մը խօսքերը իբր պատգամ նկատելով։

Մ՞վ ըսաւ որ պաշտօնեայ մը իրեն իտէալ պիտի ունենայ միշտ պաշտօնեայ մնալ. եւ հետեւաբար միօրինակ պաշտօնով պարապիլ. արդեօք օրին մէկը անգործ մնացած մեր առեւտրական պաշտօնեաները՞ ալ խնայողութեան մնաւել մը պիտի հաստատուի։

Անցնինք մեր ընդդիմախօսին մէկ ուրիշ տեսութեան։ Օրօզտի Պաք հաստատութեան գուլպայի մասնաճիւղը մերազգի ծանօթ վաճառականի մը ընթացիկ ապրանքից հետ կարենալ կամ չկարենալ մրցելուն մասին չպիտի ուզենք պատասխանել, քանի որ ժամանակին ակնարկուած մերազգի կարեւոր վաճառատան պաշտօնէութեան մէջ գտնուած ենք. պաշտօնէի մը աւագ պարտականութիւնն է իր վաճառատան գաղտնիքը իրեն հետ մինչեւ գերեզման տանիլ. հետեւաբար այդ վաճառատան գործառնութեանց մասին հրապարակաւ անճշտան տեսութիւն մը իսկ մեզի համար ներելի չէ, եւ կը ցաւինք որ մեր կամքէն անկախ պատճառներով գուլպայեղէնի մասը լռելեայն կ'անցնինք. Ի հարկէ մեր ընդդիմախօսը եթէ կանխաւ գիտնար թէ մենք այդ վաճառատան նախկին պաշտօնեան էինք, փափկանկատութիւնը պիտի ունենար անտարակոյս հրապարակի մի ուրիշ գուլպայեղէնի վաճառատան բաղդատութեան դնել՝ իր ընթացիկ ապրանքներով Օրօզտի Պաք հաստատութեան հետ, եւ մենք այն ատեն սիրով կը պատասխանէինք մեր կարողութեան ներած չափով իր գրութեան այդ մասին ալ։

ԱՐԱՄ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

(Մնացեալը վաղը)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԶՕՐ. ՔՈՒՐՕՓԱԹՔԻՆ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ԿԸ ՍԿՍԻ

Պատերազմի դաշտին վրայ գործողութեանց ընթացքը փոխուած կը ցուցնեն երէկուան եւ այսօրուան հեռագիրները, որոնց նայելով Զօր. Քուրօբաթքին գործադրել սկսած ըլլալու է իր մանիֆէսդը, որուն մէջ կ'ըսէր թէ ժամ է որ Ռուսերը թշնամիին վրայ քալեն, քանի որ այժմ բաւական զօրաւոր են թշնամիին վրայ քալելու եւ զայն իրենց ուզած կողմը քշելու համար։ Բեդրօպուրկէն եւ Բարիզէն երէկ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Մուքտէնէն 20 քիլոմեդրի չափ հեռու արդէն իսկ թնդանօթաձգութեան բուռն կռիւ մը սկսած է, թէ Զօր. Քուրօբաթքին կը շարունակէ իր յարձակողական յառաջխաղացութիւնը, եւ թէ արդէն իսկ գրաւած է Ենթայը և Պանխիաբուցան. այդ դիրքերն փարելով, քշելով Ճարոնցիները։ Նոյն հեռագիրները կը յարեն թէ ճարոնական բանակը Ենթայը լքանելով դէպ ի Լիաօ-Եանկ կը քաշուի և թէ վերջապէս Զօր. Քուրօբաթքին Մուքտէնէն երկաթուղիի գծին երկու կողմերէն կը յառաջանայ դէպի Լիաօ-Եանկ։

Հեռագրական այս լուրերուն ստուգութեան ապահովուելու համար պաշտօնական տեղեկութեանց սպասել հարկ է. նաեւ մէկ երկու օր համբերութիւն պէտք է գիտնալու համար թէ ո՞րքան յաջողութիւն պիտի գտնէ ռուսական բանակը իր յառաջխաղացութեան մէջ։ Բայց արդէն իսկ կը սպասուէր որ այս օրերս ռուս սպարապետը հուսկ ուրեմն սկսէր իր յարձակողական շարժումը. մէկ քանի օրէ ի վեր մեծ գործունէութիւն կը տիրէր Մուքտէնի մէջ, ու զինուորական կցորդներն եւ լրագրաց թղթակիցները աճապարանօք թիկունք հասած էին։ Ասոնք նշաններ էին արդէն զինուորական գործողութեանց մօտալուտ ըլլալուն։ Ճարոնցիները տեղեկանալով Զօր. Քուրօբաթքինի յարձակողական սկսելու դիտումին, —որուն կարող պիտի ըլլար մեծ թուով օգնական զօրք ստանալուն հետեւանօք, —իրենք ալ կը ստուարացնէին իրենց զօրքերու թիւը, բազմաթիւ օգնական զօրք բերել տալով փութոյ անդամութեամբ, նոյն իսկ Բորթ Արթիւրը պաշարող զօրքերէն մաս մը դէպի հիւսիս տանելով, ինչ որ կը ցուցնէ թէ որքան մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէին անոնք ռուս սպարապետին յարձակողական սկսելու պատահականութեան։ Ռուս սպաներն եւ զօրքերը կատարեալ վստահութիւն ունէին թէ ժամանակը եկած է Լիաօ Եանկի պարտութեան վրէժը լուծելու։

Այս առթիւ շահագրգռական է առաջ բերել ռուս օրագրող Պ. Նեմիրովիչ Տանչէնքօի հետեւեալ տողերը, զորս հեռագրած է՝ Զօր. Քուրօբաթքինի հետ տեսակցութենէ մը ետքը.—

«Ընդունելոց բանակին ընդհանուր հրամանատարին կողմէ, Զօր. Քուրօբաթքին անսայլայլ վստահութեամբ կը հետեւի պատերազմի դէպքերուն, եւ վայրկեան մը չի տարակուսիր ռուսական զէնքեց վերջնական յաջողութեան, միայն թէ ժամանակի պէտք կայ։ Երբ մարդ անոր այսպէս խօսիլը կը լսէ, անկարելի է չենթարկուիլ անոր բարոյական կորովին ազդեցութեան։ Այդ կորովը ո եւ է տկարացում չունենար դէպքերու ընթացքէն, եւ ապահովաբար այն է որ յաղթութեան պիտի առաջնորդէ զինքը։ Ներողամիտ է Զօր. Քուրօբաթքին ակամայ սխալներ գործողներուն, եւ իր պարզ վարմունքովը սիրելի է բոլոր զինուորներուն։ Գործելէ առաջ լրջօրէն խորհրդածող եւ յամառ աշխատող, ռուս զօրավարը իր բոլոր ուշադրութիւնը նուիրած է բանակին պէտքերուն։ Կրնանք վստահ ըլլալ թէ ո եւ է պարագայի մէջ, որքան ալ զօրաւոր ըլլայ թշնամին, իր բանակը անխախտ պիտի մնայ եւ ո եւ է սխալ չպիտի գործէ։ Զօր. Քուրօբաթքինի յատկանշական կողմը այն է որ ան որքան ուշադրութիւն կ'ընծայէր երկրորդական դէպքերու եւ անոնցմէ բաներու, եւ սառնամտութիւնը ունի քաջութիւն ներշնչելու մաքով ու մարմնով տկարացողներուն։ Պէտք է տեսնել զօրքերը, սպաքսոփին, բանակին ճակատին առջեւէն անցած ատենը, համոզուելու համար թէ որքան սերտ հաղորդակցութիւն մը կայ ռուս զօրքերուն եւ իրենց պետին միջեւ։ Այսպէս Թաշխչաօի պատերազմին առթիւ զօրքերը կ'ըսէին թէ ճակատամարտը բոլորովին տարբեր ելք մը պիտի ունենար, եթէ Զօր. Քուրօբաթքին հոն ըլլար։ Բոլոր զօրքերուն կը կրկնէ շարունակ. «Սրտոտ եղէք, համբերատար եւ յաղթութեան վրայ վստահ. ինչ որ ալ ըլլայ թշնամին պիտի ջախջախուի։ Սպասելով ատոր, աշխատեցէք, սորվեցէք, որովհետեւ պատերազմին ատեն մարդ կրնայ սորվիլ եւ պէտք է սորվի։»

Այսօր վաղը պիտի հասկցուի թէ որքան յաջողութիւն պիտի գտնէ Զօր. Քուրօբաթքինի համբաւեալ ռազմագիտութիւնը՝ ճարոնական նոյնքան փորձ ռազմագիտութեան եւ քաջարի անձնուիրութեան դէմ։

.˙. Շթօսէլ զօրավարը ուրախութեամբ կը ծանուցանէր թէ իր քաջարի զինուորները ետ մղած են Ճարոնցիներուն կողմէ սկսուած 19 էն 23 Բարձր Լերան դէմ եղած յարձակումները։ Բարձր լեռը, ռուսերէն Վիսոքայա, հաւանօրէն մասը կը կազմէ շղթային այն բլուրներուն որոնք չինական քարտէսներուն մէջ Անծի-Զան անունը տրուած է։ Այդ շղթաներուն բլուրներէն մէկին բարձրութիւնը մինչեւ երկու հարիւր սառը մեդրի կը համնի։ Ամէնա ամէնէն բարձր կէտն է Բորթ Արթիւրը շրջապատող լեռներուն։ Ճարոնցիները եթէ անոր տիրանան պաշտպանութեան երկրորդ գիծին բանալին պիտի ունենան իրենց ձեռքը, այն գիծը զոր կը կազմեն արեւմուտքէն Քօ-Լունձան բլուրները եւ ամբողջութիւնը այն բարձունքներուն որոնք Զա Մխօայէն կը տարածուին մինչեւ Ապիտակ-Պայլի բլուրը (Հուայթ-Ուօլֆ-Հիլ) Ճարոնցիներուն թնդանօթները եթէ Բարձր Լերան վրայ հանուին, պիտի տիրեն պաշտպանութեան երկրորդ գիծին որ Կոթողէն մինչեւ Զօ Պա Զօ կ'երկարի։ Ուրեմն դիւրին է ըմբռնել թէ Ճարոնցիները որքան կարեւորութիւն կուտան այդ բլուրին գրաւմանը, նաեւ անոր տիրանալու նպատակով եղած զոհողութիւնները։ Շթօսէլ զօրավարին հեռագրէն սա կը հետեւի թէ Ճարոնցիները սկսա. 23ին ձեռք անցուցած էին այդ բլուրը, սակայն Ռուսերուն կողմէ կատարուած յարձակումով մը Ճարոնցիները դուրս նետուեր են այն պատնէշներէն, ուր այնքան բազմաթիւ չէին։ Հեռագիրը չըսեր թէ Ռուսերը նորէն գրաւած ըլլան Բարձր Լեռը, վասն զի հաւանական կ'երեւայ թէ Ճարոնցիներուն կրակը արգելք եղած է Ռուսերուն։ Զօր. Շթօսէլ կը ծանուցանէ թէ Ճարոնցիները աստիճանաբար հետզհետէ կը մօտենան։ Զօր. Շթօսէլի տեղեկագիրը Սեպտ. 23էն անդին չանցնիր։ Ներելի է մտածել թէ անկէ ի վեր ճարոնական բանակը յաջողած է աւելի զօրաւոր կերպով հաստատուիլ նոյն տեղը։ Արդարեւ, Զիֆուէն կը հեռագրեն «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թէ Ճարոնցիները յուսահատ ճիգեր կ'ընեն խոշոր թնդանօթներ հանելու Իցէշանի դէմ, ռուսական ամրոցներուն մահաբեր կրակին տակ։ Իցէշան կամ Իցուչան ընդհանուր անունն է այն բարձունքներուն, որոնք կը գտնուին Կոթողին եւ Զօ-Զանչայի մէջտեղը։ Ուրեմն անհաւանականութիւն մը չկայ ենթադրելու թէ Ճարոնցիները գրաւած ըլլան Բարձր Լեռը, եւ զայն ի վիճակի դրած ըլլան լաւագոյն պայմաններուն մէջ ռմբակոծելու Բորթ Արթիւրի պաշտպանութեան երրորդ գիծը, որուն ամէնէն բարձր մասը 170 մեդրը չանցնիր։ Բարձր Լերան վրայ հանուած թնդանօթները պիտի տիրեն նաեւ Բորթ Արթիւրի նաւահանգստին եւ պիտի կրնան մեծ վնասներ հասցնել հոն գտնուող ռուսական մարտանաւերուն։ Հաւանօրէն այդ պարագայէն առաջ եկած է այն զրոյցը թէ նոյն նաւերը դուրս ելլել փորձած են։ Թ. քրոյէն անգլիական լրագիրներուն ուղղուած Հոկտ. 5 թուով հեռագիր մը կը հաղորդէ այդ զրոյցը՝ Հարկ է դիտել թէ մանրամասնութիւն մը չի տար եւ թէ լուրը մինչեւ հիմայ չհաստատուեցաւ։

ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐ

ՆԵՐՔԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՊԱԼԹԻԿԻ ՏՈՐՄԻՂԸ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ

Ճարոնցիներուն ձեռքը գերի ինկած Ռուսեր կ'ըսեն թէ բազմաթիւ գիւղացիներ անթաղ կը մնան քաղաքին մէջ եւ թէ հիւանդանոցները այնչափ խճողուած են որ վիրաւորեալները նաւահանգիստը գտնուող նաւերու մէջ կը դրուին։ Պաշարումը աւելի խստացած է եւ ուտելիքը սպառելու վրայ։ Ձիեր կը մորթուին միս հայթայթելու համար։ Պահապան զօրքին թիւը 10000 հոգիի իջած է։

.˙. «Բըթի Ժուռնալ»ի մասնաւոր թղթակիցը կ'ըսէ թէ Զօր. Քուրօբաթքին Ս. Գէորգի խաչը տուած է այն Գթութեան Քոյրերուն որոնք Լիաօ Եանկի ճակատամարտին մէջ մեծ քաջութիւն ցուցուցին, վիրաւորուածները պատերազմի դաշտէն վերցնելով թշնամին կրակին տակ։ Ռուսական Բ. բանակը գործողութեան պիտի սկսի յառաջիկայ Մարտին։

.˙. Ռուս ծովակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պալթիկի տորմիղին մեկնումը որոշուած է։ Հակառակ սառին, դեռ կարելի է որ տորմիղը Վլատիվոսթոք մտնէ։ Մնաց որ, եթէ հարկ ըլլայ, տորմիղը կրնայ սառերուն մէջէն ճամբայ բանալ «Երմաք» սառնաբեկ նաւով, որ մարտանաւերուն պիտի ընկերանայ, ինչպէս նաեւ Վլատիվոսթոքի մէջ խարիսխ ձգած սառնաբեկներով։

.˙. Ծովակալ Բոժէսթվէնսքի, որ Պալթիկի տորմիղին պիտի հրամայէ, հրահանգ ստացած է գերագոյն կռիւ մը բանալ ծովակալ Թոկօի, Վլատիվոսթոքի յածաւորականներուն եւ Բորթ Արթիւրի տորմիղին աջակցութեամբ։

.˙. Բորթ Արթիւրի առջեւ նաւամարտ մը ծագած ըլլալու լուրը չհաստատուեցաւ։ Հաւանաբար թնդանօթի քանի մը հարուածներ միայն արձակուած են ծովու կողմի մարտկոցներէն, կամ բնաւ բան մը չէ պատահած։ Դիտելի է որ պատերազմի դաշտէն հասած լուրերը, եթէ հիմնաւոր ալ ըլլան, չափէն աւելի կը խոշորնան մինչեւ Եւրոպա հասած ատեն։ Թօքիոյէն հասած լուրերը կը ծանուցանեն թէ ճարոնական թնդանօթները մեծապէս վնասած են Բորթ Արթիւր պաշտպանած Ռուս մարտանաւերուն։ Այս լուրերը եթէ ճիշդ ալ չեն, հաւանական են։ Ճարոնցիները ո՛րչափ առաջ երթան, ռուս տորմիղին կացութիւնը այնչափ անտանելի կը դառնայ։ Եթէ պաշարման թնդանօթները զետեղուին այն բարձունքներուն վրայ, որոնք պաշտպանութեան երկրորդ գիծը կը կազմեն արեւմտեան կողմէն, Ճարոնցիները իրենց բոլոր ճիգը պիտի թափեն թշնամի մարտանաւերը փճացնելու համար, եւ կարելի է որ յաջողին։

.˙. «Սթանտարտ»ն կը հաստատէ թէ Ճարոնցիները նոր յարձակում մը կազմակերպած են, հակառակ իրենց շարունակական ձախողուածներուն եւ մեծ կորուստներուն։ Քաղաքին ջուր հայթայթող աղբիւրները մասամբ ենթակայ եղած են պաշարողներու կրակին, այնպէս որ Ռուսերուն համար դժուար է ջուր գտնել։ Ցամաքէն պաշարման թնդանօթներ բերուած են նաւահանգիստը իշխող բարձունքներուն վրայ և շարունակ օգնական զօրք կը հասնի։

.˙. Զիֆուէն կը ծանուցանեն թէ վերջին յարձակումէն ի վեր, Ռուսերը վնասուած բերդերը նորոգելով զբաղած են։ Այն բոլոր Չինացիները որ եւրոպացի տէրերու համար չեն աշխատիր, Ռուսերուն համար աշխատելու բռնադատուած են։ Ծովեզրը գործաւոր կը հայթայթեն եւ գիշերը չինական քաղաքը կը փակուին, բանտարկութեան պատուհասելով անսաստողները։ Այս գործաւորներուն վարձք չի տրուիր, բայց օրը երկու անգամ ճաշ կայ։ Քաղաքային բնակիչները դրօշի տակ կանչուած ըլլալով, դժուարութիւն կը քաշուի խանութները բանեցնելու համար որոնք գրեթէ բաց են։ Նուագախումբը շաբաթը երկու անգամ զինուորական եղանակներ կը հնչեցնէ։ Քանի մը քահանաներ մնացած ըլլալով պաշարուած քաղաքին մէջ, գոհաբանական պատարագներ կատարուած են։ Կռիւի միջոցին այս եկեղեցականները բերդերուն մէջ իրենց յատուկ տեղերը կը գրաւեն՝ ձեռքերնին խաչեր բռնած եւ վերջին արարողութիւնները կը կատարեն մեռնելու մօտ զինուորներուն համար։

.˙. Զօր. Շթօսէլ յայտարարութիւն մը հրատարակելով, ծանր պատիժներ կը սպառնայ ամէն անոնց որ կը համարձակին ոգելից ըմպելի ծախել զինուորներու կամ քաղաքացիներու, բայց Բորթ Արթիւրի սպաներէն։ (Ինչո՞ւ այս բացառութիւնը)։

ԶՕՐ. ՏՐԱԿՈՄԻՐՕՖԻ ՈՂՋԵՐԹԸ

Զօր. Տրակոմիրոֆ Հոկտ. 8ին Պալտչէֆի (Ռուսիա) կայարանը գնաց, ողջերթ մաղթելու Մինսքի եւ Վօլհինիոյ վաշտերուն, որոնք պատերազմի դաշտը կ'երթան։ Տեսակցութիւնը շատ սրտաշարժ եղաւ։ Հազարաւոր զինուորներ խանդաղատանքով իրենց աչքերը յառած էին ծերունի զօրավարին, որ չէր կրնար զսպել իր արցունքը։ Երբ իր յուզումը անցաւ, Զօր. Տրակոմիրոֆ հրաման տուաւ վաշտերուն՝ մօտենալ եւ շրջանակ կազմել իր շուրջը՝ Ցեառյ իր շնորհաւորութիւնները ուղղեց զինուորներուն, անհամար յաջողութիւններ մաղթելով եւ յորդորելով հաւատարմութեամբ կատարել իրենց պարտականութիւնը, ինչպէս ըրին իրենց հայրերը։

Զօր. Տրակոմիրոֆ ասկէ զատ շատ մը թանկագին խրատներ տուաւ զինուորներուն, յանձնարարեց միշտ օգնել իրարու, իրենց կեանքը զոհելու պատրաստ ըլլալ՝ միեւնոյն ատեն խնայել գիտնալով իրենց փամփուշտները, եւ պարապ տեղը կրակ չընել։

Յուզումը քանիցս ընդհատեց ծերունի զօրավարին խօսքերը։ Դրօշը և դրօշակիրը համբուրելէ եւ բոլոր սպաներուն ձեռքը սեղմելէ վերջը, Զօր. Տրակոմիրոֆը գլուխը բացաւ եւ գոչեց.

—Բաջողջ մնացէք որպէս զի Աստուած ձեզի յաջողութիւն տայ. եւ ողջ առողջ դարձէք։

ՌՈՒՍԻԱ. Զարին մէկ Ուքազին տրամադրութեան համաձայն. ոստիկանական տնօրէնութիւնը յանձնուած է ներքին գործոց նախարարին օգնականին, որուն իրաւասութեան տակ կը գտնուին ոստիկան-զինուորները։ Այս բարձր պաշտօնատարին իրաւանց եւ պարտուց մասին դիտելի է որ քաղաքական յանցանքով բանտարկեալներու յատկացուած բանտերու հսկելու պաշտօնը իր վրայ կը գտնուի։ Ասկէ զատ, այդ կարգի ամբաստանեալներու դէմ բացուած դատերու վերաքննելու պարտականութիւնները, որոնք ցարդ ներքին գործոց նախարարին կ'իյնային, այսուհետեւ յանձնուած են անոր օգնականին։

ԱՆԳԼԻՈՅ պատերազմական նախարար Պ. Արնոլտ Ֆորսդըր անցեալ հինգշաբթի իրիկուն Շէֆիլտի մէջ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթի մը մէջ բանախօսելով, շահեկան յայտարարութիւններ ըրաւ, որոնք շատ ի դէպ կուգան, այն վայրկեանին որ Անգլիոյ մէջ ամէն կողմէ պատերազմական նախահաշուին զեղչումը կը պահանջուի։ Պ. Ֆորսդըր կոչում ըրաւ Անգլիացիներու հայրենասիրութեան։ «Պէտք է որ, ըսաւ, Հարաւ. Ափրիկեան պատերազմին դասերը իրենց արդիւնքը տան։ Այժմու զինուորական կազմակերպութիւնը շատ թերի է։ Վիճաբանելու եւ գրախօսելու ժամանակը չէ. պէտք է գործել։ Անգլիա՝ թշնամիի մը դիմադրելու եւ անոր յաղթելու կարող բանակ մը ունի։ Զինուորականութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրները ասոր կը յանգին։ Այս կենսական հարցումին հաստատական պատասխան մը տալու համար, երկիրը պէտք չէ ընկրկի ո եւ է զոհողութեան առջեւ։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Շանկայէն կը հեռագրուի թէ ստորաւոտեաց եւ ուրիշ ընկերակցութիւններու վերաբերեալ եւ զանազան աղբիւրներէ հասած լուրերը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն։ Չինական պաշտօնեաներ ամէն ճիգ կը թափեն, ամենայնոր դրութեամբ շինուած զէնք եւ ռազմամթերք հայթայթելու. բայց չի գիտցուիր թէ ատիկայ հաւանական ապստամբութեան մը առաջքը առնելո՞ւ համար է, թէ կ'ուզուի այժմէն պատրաստութիւն տեսնել Ճարոնի կողմէ ըլլալիք սպառնալիքի մը դէմ, այն պարագային՝ որ անիկայ յաղթական դուրս ելլէ Ռուսիոյ դէմ մղած պատերազմէն։

ԱՆԳԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ մէկ համաժողովը կը գումարուի այս միջոցին Լիվըրփուլի մէջ։ Յայտնի է թէ Անգլիացի Մաքրակրօններ ազդուօրէն կը պայքարին Անկլիքան Եկեղեցւոյ որոշ ծիսակատարութեանց դէմ, որոնք շատ կը նմանին Կաթոլիկ ծիսակատարութեանց։ Անցեալ շաբթու Եորքի եպիսկոպոսը ժողովրդեան կողմէ սուլուեցաւ այս պատճառաւ։ Նախորդ հինգշաբթի օրն ալ բազմաթիւ Մաքրակրօններ խուժեցին համաժողովին գտնուած սրահը, եւ բուռն կերպով թշնամանեցին Սթէբնի եպիսկոպոսը, որ ջերմ ծիսական մը նկատուած է։ «Պապականութիւն պէտք չէ՛» կը գոչէին անոր երեսին։ Բաւական ժամանակ պէտք եղաւ կարգապահութիւնը վերահաստատելու համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Կիլիկիոյ Սմէն. Տ. Տ. Սահակ Սըրբազան Կաթողիկոս աւարտած ըլլալով իրեն այցելողներու ընդունելութիւնը, սկսած է իր պաշտօնին վերաբերեալ գործերով զբաղիլ։ Երէկ կրօն. ժողովոյ նիստէն վերջը Ս Պատրիարքը Երուսաղէմատուն երթալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Կաթողիկոսին հետ՝ Կիլիկիոյ թեմական գործոց նկատմամբ։

.˙. Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Մկրտիչ եպ. Վեհապետեան իր հետ ունենալով Թաղ. Խորհրդոյ անդամ Յարութիւն էֆ. Ալթըբարմագեանը եւ Մագսուտ էֆ. Նարլեանը երէկ այցելեց Ս Կաթողիկոսին որ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ։ Նոյնպէս Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցին մայր Քրիստինէ մայրապետ Փափազեան եւ դաստիարակ ուսուցիչ Ռէթէոս էֆ. Թաղէօսեան այցելեցին Ս. Կաթողիկոսին. որ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ եւ որբանոցին մասին տեղեկութիւններ ուզելով, խոստացաւ եթէ միջոց ունենայ այցելել որբանոց։

.˙. Պէրութէն վաճառական Պարսամ էֆ. Պետրոսեան հեռագրաւ շնորհաւորած է Ս. Կաթողիկոսը։

.˙. Հալէպի եւ Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Վ. եւ Պէրութի նախորդ հովիւ Տ. Ներսէս Վ. երէկ ի դիմաց Ս. Կաթողիկոսին փոխադարձ այցելութեան գացին Բումէլի Հիսար բրոֆէսէօր Ճէճիզեան էֆ.ի տունը։ Այցելեցին նաեւ Գասըմփաշայի Մխիթարեանց վարժարանը Հ. Սամուէլ Դանիելեանի, Հ. Յովսէփ Մեհրաբեանի, Հ. Եսայի Տոյեանի եւ Հ. Սահակի որոնք համակիր ընդունելութիւն մը ըրին։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսին տրուած այցելութեանց մանրամասնութիւնը կարդացող բանիմաց անձ մը իրաւամբ դիտել կուտայ որ, օտարներ շատ աւելի պատկառանօք և յարգանօք կը ներկայանան Ն. Բարձր Սրբազնութեան քան թէ մեր եկեղեցական եւ պաշտօնական ու անպաշտօն անձերէ ոմանք, որոնք կ'երեւայ թէ Կաթողիկոսի մը ներկայանալու պայմաններուն անտեղեակ են և պարապ խօսքերով ժամավաճառ կ'ընեն Ն. Բարձր. Սրբազնութիւնը։

Այս դիտողութիւնը ճիշդ է։ Երբ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոս իր Պոլիս այցելութեան առթիւ կարգ մը այցելութիւններ ընդունելէ զատ իր պաշտօնին վերաբերեալ գործերով պիտի պարապի, իրեն ներկայացողներու առաջին նպատակը պէտք է ըլլայ նախ իր օրհնութիւնը առնել, երկրորդ եթէ ունին օգտակար ըլլալու և նպաստելու դիտում կամ յօժարութիւն, տեղեկութիւն առնել հոն մասնաւոր տեղւոյն եկեղեցական եւ կրթական գործոց ստոյգ վիճակին վրայ։ Կը զարմանանք որ գտնուեցան այնպիսիներ, որոնք մինչեւ իսկ գացին ու հարցուցին թէ, ինչո՞ւ վարդապետները, եպիսկոպոսները չեն ամուսնանար։ Ասոր նօթութիւնները որքան ալ երկար ժամանակեայ ըլլան, մարդ մտածելու է թէ իր խօսակիցը այսօր հոգեւոր բարձրագոյն վիճակի մը մէջ գտնուող եկեղեցական մըն է, եւ իր դիրքին պատշաճած զբաղումներուն պատճառաւ պարապ խօսքերու մնալու չի կրնար պատասխանել։ Անոնք՝ որ եկեղեցական կարգ ու կանոնը գիտեն, կը յարգեն զայն այս պարագային մէջ ալ։ Վաղեմի եկեղեցական մը Տ. Բարթողիմէոս Արքեպ., որ Խասայեան Սրբազանէն շատ տարի առաջ եպիսկոպոս ձեռնադրուած է, վեղար ի գլուխ ներկայացաւ Ս. Կաթողիկոսին։ Երուսաղէմատան մէջ ալ եպիսկոպոս ու վարդապետներ այդպէս կը շարժին, ու հոգեւոր պետին հանդէպ շատ պատկառանօք կը խօսին ու կը վարուին. իսկ անոնք որ գաղափար չունին այս տեսակ պայմաններու ու կանոններու վրայ, իրաւունք կուտան ամէն դիտողութեան։ Լաւ կ'ըլլայ ուրեմն որ ուսումէ, զարգացումէ առաջ ասոնք սորվուին, մանաւանդ գիտցուի յարգել ամէն եկեղեցականի իր աստիճանին ու դիրքին համապատասխան կերպով, և ճանչցուի միանգամայն թէ ի՛նչ է Կաթողիկոս մը, և ի՛նչպէս կը խօսուի իրեն հետ։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Տ Գրիգորիս Արքեպ.ի։ Ներկայ էին Տ. Գաբրիէլ եպ. և Սեթեան, Մանասէեան եւ Շահպազեան աւագ քհնյ.ները։—Տ. Վահրամ Ս. արքեպ.՝ Դաւիթ էֆ Խաչիկեանի կրօնի ուսման ծրագիրը քննած եւ արդիւնքը տեղեկագրած էր դիտողութիւններով հանդերձ, եւ առաջարկած էր մասնաժողով մը կազմել հետեւեալ անդամներէն, որք են՝ Տ. Հմայեակ եպ., Տ. Սահակ աւագ քհնյ. Տէր Սարգսեան, Տ. Գրիգոր քհնյ. Ճէպէճեան եւ Դաւիթ էֆ. Խաչիկեան։ Ժողովը որոշեց կազմել այդ մասնաժողովը՝ եթէ Տ. Մանկունի Սըրբազան ընդունի անոր նախագահութիւնը։—Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը գրով մը կը խնդրէր որ Նկէսիկ փաշայի Տ. Յովհաննէս եւ Տ. Պետրոս քհնյ.ները Մայր եկեղեցի փոխադրուին պաշտօնով։ Ժողովը արժան դատեց հաւանիլ, քանի որ Մայր եկեղեցւոյ Քահանայից դասը եւ Թաղ. Խորհուրդը կը համակերպին։—Կրօն. ժողովը նկատի առնելով Բալուի առաջնորդ տեղապահին «Բիւզանդիոն»ի մէջ հրատարակել տըւած շրջաբերականը՝ լքեալ կանանց ամուսիններուն համար 5 տարուան պայմանաժամի մասին, որոշեց դիտել տալ թէ պէտք չէ այդ տեսակ հրատարակութիւններ ընել։—Ժողովը սառնպէս զբաղեցաւ ամուսնական խնդիրներով։

ՆԱԽ. ՎԱՐԴ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ երէկ առաւօտ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին Թելեան Բարթող, Կիւմիւշկէրտան Տիրան եւ Դարաքէօզեան Եդուարդ էֆ.ները։—Մէկ քանի առաջնորդարանաց կողմէ տեղեկագրեր ղրկուած ըլլալով, նպաստի պէտքը կը զգացնէին։ Յանձնաժողովը նկատողութեան առնելով այս գիրը ոչ որոշեց հացագնի համար նպաստ մը ղրկել անոնց։—Կարնոյ երկրաշարժի արկածելոց յանձնաժողովը իրեն յանձնուած աշխատութիւնները աւարտած եւ ներկայացուցած էր հաշիւը։ Յանձնաժողովը իր անդամներէն Կիւմիւշկէրտան Տիրան էֆ.ի յանձնեց այդ հաշուոց քննութիւնը։— Նոյնպէս Վարագայ վանուց եւ որբանոցի անցեալ տարուան մատակարարութեան հաշուեցոյցը ղրկուած ըլլալով, անոր քննութիւնն եւս յանձնեց Կիւմիւշկէրտան էֆ.ի։—Մշոյ առաջնորդարանը Ս. Թարգմանչաց վանուց մէկ քանի մասերուն խարխլած վիճակը ծանօթ ցանելով, նպաստ գումար մը խնդրած էր, անհրաժեշտ նորոգութիւնները կատարելու համար։ Յանձնաժողովը թէպէտ եւ անոնց որ Նպաստից Սնտուկը նորոգութեանց համար նիւթական միջոցներ չունէր այլեւս, բայց այս նորոգութեանց պէտքը անհրաժեշտ դատելով, հարկ սեպեց բացառաբար խնդրուած գումարին մէկ մասը հոգալ, եւ յանձնարարել առաջնորդարանին որ այս նորոգութիւնը ի գլուխ հանէ եւ պահպանէ Սրբոց Թարգմանչաց գերեզմանը։ — Յանձնաժողովը իր անդամներէն Դարաքէօզեան Եդուարդ էֆ.ի յանձնեց Խիզանի Ս. Խաչ վանուց որբանոցի հաշուոց քննութիւնը։—Յանձնաժողովին նախորդ նիստին որոշման համաձայն Թելեան էֆ. Կիլիկիոյ Սմէն. Ս. Կաթողիկոսին կարծիքը խնդրած լինելով Կիլիկիոյ վերաբերեալ մէկ քանի վարժարանական խնդրոց նկատմամբ, որոնք Յանձնաժողովի օրակարգի մէջ կը գտնուէին հաղորդեց Ն. Ամենապատուութեան տեսութիւններն, եւ յանձնաժողովը ըստ այնմ նոյնն համամիտ գտնուելով Ն Բարձր. Սրբազնութեան քննութեանց, որոշեց ըստ այնմ ի գործ դնել պէտք եղածը։

ՎԱՆԷՆ կը գրեն Պատրիարքարան թէ Տ. Սահակ եպս.ի մահուամբ թափուր մնացած առաջնորդարանի գործերուն բարւոք ուղղութեան համար անհրաժեշտ է կարող եկեղեցականի մը ներկայութիւնը. ուստի թախանձանօք խնդրեր են որ կարող, և անշահախնդիր հոգեւոր հովիւ մը ղրկուի Վան։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եկեղեցիին մէջ սկսա. 5ի առաւօտուն հանդիսաւոր կերպով կարդացուեր են Պատր. այն կոնդակները, որոնք կը հաստատէին վիճակին կրօն. եւ Թաղ. ժողովոց նոր ընտրութիւնները եւ Գաւառ. Ժողովոյ պակասեալ անդամոց տեղ ընտրուած նորերու անունները. ապա առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեանի կողմէ յատուկ հրաւիրագրեր ղրկուեր են նորընտիր անդամոց, որոնք գումարուելով ի նիստ իրենց դիւանները կազմեր են հետեւեալ կերպով.—

Կրօն. Ժողով.— Ատենապետ Տ. Մկրտիչ քհնյ. Գալճեանճեան, ատենադպիր Տ. Վարդան քհնյ. Տէրտէրեան։ Թաղ. Ժողով.—Ատենապետ՝ Յովհաննէս էֆ. Պարոնվարդեան, դեր-ատենապետ՝ Մինաս էֆ. Արզումանեան, ատենադպիր՝ Խաչիկ էֆ. Ալմաճեան, դեր-ատենադպիր՝ Աւետիս էֆ. Վէցիկեան։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ս. Ներսէսեան վարժարանի հիմնարկէքը կրօնական արարողութեամբ տեղի ունեցաւ նախընթաց օր։ Տ. Տիրայր Վ. քահանայից հետ խաչահանգիստ կատարեց և առաջին քարը դրաւ՝ Մայր-Մաշտոցէն կարդալով մասնաւոր աղօթքը։ Արարողութեան ներկայ էր շինութեան նախագահ Թորոս էֆ. Բարաղամեանի եղբայրը Տիգրան էֆ., ինչպէս նաեւ այս կրթասիրական գործին

թեւադիր Վահմ. Սրբէ էֆ. Ունճեան, որ ապա այցելեց Գալֆաեան որբանոցը եւ Խասքէօյի եկեղեցին։ Ունճեան էֆ. առաջին անկիւնաքարին տակ ձգտաքարեր Միլլիոնեան Գրիգոր էֆ.ի միջոցաւ՝ որ ներկայ էր՝ զետեղել տուաւ ոսկի մը՝ ըստ հնաւանդ սովորութեան։ Ունճեան էֆ. գոհ մնաց Գալֆաեան որբանոցի արդի վիճակէն եւ այցելեց նաեւ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ վերնատունը, ուր հաւաքուած էին Ս. Ներսէսեան վարժարանի սաները, մինչեւ որ աւարտի շէնքը։

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԷ մօտերս Տփղիս պիտի գայ Ն. Օծութիւն Ս. Հայրապետը։ Շուլավէրի Հայ ժողովուրդը փափաք յայտներ է որ այդ միջոցին իրենց ալ այցելէ։

ՍՂԻՐԴԻ առաջնորդ Տ. Փառէն Վ.ի Ս. Խաչի ամենէն եաքը թեմական այցելութեան եկած ըլլալը տեղեկագրուած է Պատրիարքարան։ Նոյնպէս Սղերդէն գրուած է Պատրիարքարան թէ տեղւոյն ծերունազարդ Տ. Եղիշէ քհ. երբ Վիճակին կրօն. ժողովին մէկ նստին ներկայ գտնուած էր, յանկարծ կաթուածահար ըլլալով փոխադրուեր է իր տունը։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅ Էջմէ գիւղը որ 170 տունէ կը բաղկանայ. զուրկ կը գտնուի եկեղեցիէ եւ վարժարանէ. բայց եւ այնպէս ժողովուրդը հոգեւոր մխիթարութենէ չզրկելու համար, մասնաւոր տան մը մէջ կը կատարուին եկեղեցական արարողութիւնները։ Նոյն գիւղի ժողովրդեան կողմէ խնդրուեր է Պատրիարքարանէ որ եկեղեցւոյ մը շինութեան համար բարձրագոյն հրաման առնուի։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Գաւ. Խնամակալութիւնն եւ մայրը խորին շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ Վահմ. Նշան էֆ. Գալուստեան 1 օսմ. ոսկի նուիրած է։ Միհրան էֆ. Ցակոբովէչ 1 օսմ. ոսկի, իր հանգուցեալ տիկնոջ Տիկ. Թագուհիի քառասունքի առթիւ։ Տիկ. Էսիլ Դ. Խաչատուրեան կէս անգլ. ոսկի։ Հիւպէտեր էֆ. Պէրպէրեան բաժնեգին 6 մեծիտ 6 ամսուան համար։ Անդրիանուպոլսեցի 2 քարեսէր անձեր մէկ մէկ մեծիտ։

Երէկ սեպտ. 26, կիրակի, հանգ. Երմոնէ Վարդանեանի քառասունքի լրանալուն առթիւ, գիւղիս քարոզիչ Տ. Տիրայր Վ. յառաջ Ս. Պատարագ մատոյց. ժամերգութենէ ետք քարեխնամ հանգուցելոյն որդեգիր Լեւոն էֆ. Բաբիկեան որբանոցս այցելեց, եւ որբուհիներուս առատ հոգեհաց տուաւ, ինք ալ սեղանակից ըլլալով անոնց, եւ այս առթիւ հինգ մեծիտ նուիրեց։

Մայր Դալֆ. Աղջկ. Որբ.
ՔՐԻՍՏԻՆԷ ՄԱՑՐ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
26 սեպտ. 1904

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԵԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

11 Հոկտ. 1904

	Երէկուան	Իրիկ.
Ֆրանս. (3% Français)	97 90	97.90
Ռէժի (Tab. Turcs)	386	386
Դոմս. (R. Nouv. Unif.)	86.90	86.45
Իրկթ.ի (Lots Turcs)	128	128
Պանքօթթ (Banque Ott.)	593	588
Թրանս. (Transwal)	91	93

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

[illegible]

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Սանճէքի աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին օգնականներէն Մուսթաֆա Ռուշտի պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Երուսաղէմի եւ Իզմիրի իտալական նախկին ընդհ. հիւպատոս Պ. Քավալիէռ Թոմազօ Քառլէթիի եւ Պառոն Անտոնիօ Ալքթոնի։

Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Հալէպի եւ Համայի Յոյն Մելքիթներու մետրոպոլիտ Տ. Ֆլավիանոս Քէֆուրի, Եգիպտոսի պատրիարքական ընդհ. փոխանորդ մոնսինիոր Տ. Մաքարիոսի։

ՇՔԱՆՇԱՆ. — Լիագամթի ոսկի չքանշան տրուեցաւ Մեծ-Եպարքոսական Թղթակցութեան դիւանի Տնօրէն Սաիտ պէյի։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՊԷՌԺԷ անցեալ շաբաթ օր Պրուսա ժամաներ է, ուր գացած էր ներկայ գտնուելու չերամաբուծական վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսին, եւ մեծ պատուով ընդունուեր է կուսակալ Ռէշիտ փաշայի կողմէ։ Հետեւեալ օրը, կիրակի, տեղի ունեցեր է մրցանակաբաշխութեան հանդէսը, նախագահութեամբ կուսակալ փաշային եւ Պ. Պէռժէի։

Հրամանատար Պէռժէ նախ երախտագիտութիւն յայտներ է Վեհ. Սուլթանին, յետոյ շնորհակալութիւն յայտներ է կուսակալ Ռէշիտ փաշային։ Բանախօսը ի վեր հաներ է չերամաբուծութեան Թուրքիոյ մէջ առաջած յառաջդիմութիւնը, եւ ըսեր է թէ մրցանակաւորները այդ ճարտարարուեստը պիտի տարածեն 30 նահանգներու մէջ, որոնց հողը եւ կլիման այնքան նպաստաւոր են անոր։ Անոնց պէտք է պարտիլ, ըսեր է, 1860ի չերամաբուծութեան ծաղկեալ վիճակին վերադարձը. ըստ որում այդ թուականներուն, հինգ տարուոյ միջոցին, մետաքսի տասանորդի հասոյթը, Պրուսայի եւ Իզմիրի գաւառներուն մէջ, 100 հազար Օսմ ոսկի եղած էր, եւ խոզակին արտադրութիւնը՝ 4 միլիոն քիլօ։ Բայց այդ ծաղկեալ վիճակը վնասուեցաւ «Բէպրին»ի (գարատապան) հիւանդութեամբ, եւ երբ Վեհ. Սուլթանը Իր բարձր յառաջատեսութեամբը հիմնել տուաւ Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը 1297(1881)ին, անոր կը շնորհէր մետաքսի տասանորդին հասոյթին վրայ հսկելու գործը, այդ հասոյթը 15000 օսմ. ոսկիի իջած էր եւ խոզակի արտադրութիւնը՝ 400000 քիլօ էր։ Հանր. Պարտուց վարչութիւնը առաջին տարւոյն՝ 1882էն իսկ 18000 օսմ. ոսկիի հասոյթ մը ձեռք կ'անցընէր, եւ խոզակի արտադրութիւնը 800000 քիլօ կ'ըլլար։ 1899-1900ին այդ հասոյթը հնգապատկուած էր, եւ խոզակի արտադրութիւնը աւելցած էր հարիւրին 81 համեմատութեամբ։ Այսօր այդ թուականէն ի վեր նորէն յառաջդիմութիւն մը ձեռք բերուած է. ըստ որում 1903-1904ին այդ հասոյթը 106117 օսմ ոսկի եղած է եւ խոզակի բերքը 8 միլիոն քիլօ եղած։ Պ. Պէռժէ յիշեր էնաև թէ այսօր մէկ միլիոն ունկիէ աւելի բոժոժ հունտ կ'արտածուի, այսինքն 200000 Օսմ. ոսկի արժէքով։ Բանախօսը խօսքը վերջացնելու յայտներ է թէ այս տարի ալ աւելի հարիւր հազար ոսկիի չափ հասոյթ մը պիտի ունենայ Պետութիւնը։ Հրամանատար Պէռժէ խօսքը վերջացուցեր է չերամաբուծութեան համար տարուած ջանքերը ի վեր հանելով եւ գոչելով «Կեցցէ Վեհ. Սուլթանը»։

Հրամանատար Պէռժէ Օթէլ Պառքի մէջ 25 հոգինոց սեղան մը տըւեր է, որուն ներկայ գտնուեր են կուսակալութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարները, ֆրանս. հիւպատոսը եւն.։ Հացկերոյթի միջոցին տեղւոյն Համիտիէ Արհեստից վարժարանին նուագախումբը, կուսակալին կողմէ ղրկուած, երաժշտական լաւագոյն կտորներ նուագեր է։ Հրամանատար Պէռժէ բաժակ պարպեր է Վեհ. Սուլթանին թանկագին կենաց համար, ինչպէս նաեւ կուսակալ Ռէշիտ փաշային համար որ Վեհ. Սուլթանին բարձր կամաց համաձայն, իր աջակցութիւնը կը նուիրէ Հանր. Պարտուց Վարչութեան՝ երկրին բարգաւաճման համար։ Հրամանատար Պէռժէ 100 Օսմ. ոսկի նուիրեր է տեղւոյն Արհեստից վարժարանին եւ 20 ոսկի Պրուսայի նորահաստատ թանգարանին։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. — Ռէժիի Ընդհ. Տնօրէն Պ. Ռամպէռ առջի օր այցելութիւն տուաւ Ներքին գործոց Բարձր. Նախարարին։

ՖԷՐԻՔՈՒԹԵԱՆ աստիճանին բարձրացաւ Վեհ. Սուլթանին մասնաւոր բժիշկ եւ Համիտիէ Մանկանց հիւանդանոցի բժշկապետ Իպրահիմ փաշա։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՔԱՐԹ-ՓՈՍԹԱԼՆԵՐ. — Պէռնի Թղթատարական միջազգային դիւանը ծանուցած է թէ հրատարակիչներու կողմէ տպագրուած պատկերազարդ քարթ-փոսթալները ծրարի ձեւով արգիլուած է Ֆրանսա մտցնել, այլ պէտք է զանոնք բաց՝ իբր թղթատարական քարթ ղրկել։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ գաւառին Խասէքի ժողովը նորէն կ'ուսումնասիրէ հանրային գետիններու՝ գիւղացիներու բաշխման խնդիրը։ Հանրային՝ սեփականութեան այս դրութիւնը որ կը գործադրուի արդէն Երուսաղէմի լիվային գիւղերու մեծ մասին մէջ, Պետական գանձուն, ինչպէս նաեւ նոյն իսկ հողագործներու շահերուն շատ նպաստաւոր գտնուած է։

ԳՈՆԻԱ-ԷՐԷՅԼԻԻ ԳԻԾԸ. — Ինչպէս գրեցինք արդէն, Գոնիա-Էրէյլիի գծին բացումը պիտի կատարուի հոկտ. 26ին՝ (Ն. Տ.) Վեհ Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը։ Մեքենաներն եւ ուրիշ պէտք եղած նիւթերը իրենց տեղը հասեր են։ Պաշտօնէութիւնը պիտի կազմուի Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութեան ձեռքով։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Անգլ. դեսպանը եւ դեսպանուհին, ինչպէս գրեցինք երէկ, առջի օր մեկնեցան մայրաքաղաքէս։ Սիրքէճիի կայարանը յուղարկ գացած էին ի դիմաց Վեհ Սուլթանին Թարիֆէճի Հիւրամեծար Ղալիպ պէյ. իսկ Մեծ-Եպարքոսութեան կողմէ յուղարկ գացած էին Խայրէտտին պէյ ու Արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ՝ Սաատէտտին պէյ։ Կայարան կը գտնուէին նաեւ ամերիկեան եւ հելլենական դեսպանները, ֆրանս. գործակատարը եւն։

— Ֆրանս. դեսպանատան գործակատար Պ. Պաքսթ առջի օր երկու ուղեկիցներով Սիրօղ գնաց, ուր պիտի մնայ երեք օր։

— Պէրութի ֆրանս. ընդհ. հիւպատոս կոմս Սերմէյ, առջի օր մայրաքաղաքս ժամանեց։

— Ֆրանս. դեսպանատան պաշտօնէութիւնը այսօր Բերա կը փոխադրուի Վառփորէն։

— Ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյշման Մեծ-Կղզիէն քաղաք վերադարձին, արձակուրդով Ուաշինկթըն պիտի երթայ։

Կ. ՊՈԼԻՍ-ՔԷՕՍԹԷՆՃԷ հեռագրաթելին շինութիւնը արտօնող Կայս. Իրատէն շնորհուած ըլլալով, անոր վերաբերեալ պայմանագրութիւնը կնքուեցաւ կիրակի օր Բ. Դրան մէջ, հեռագրաթելերու գերման ընկերութեան ներկայացուցիչ Պաումնորտէնֆլիխթի հետ, որ մօտ օրէն պիտի մեկնի Քոլոնիա, ուր կը գտնուի ընկերութեան կեդրոնատեղին։

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱՅԻՆ մէկ մասնաճիւղը պիտի բացուի մօտերս մայրաքաղաքիս մէջ։

ՅՈՅՆ-ՄԵԼՔԻԴՆԵՐՈՒ Պատրիարք Տ. Քիրիլոս առջի օր Կայս. Պալատ երթալով, հրաժեշտ առաւ Ն. Կ. Վեհափառութենէն, եւ յետոյ իտալական շոգենաւով Շամ մեկնեցաւ։

— Գահերէց Յոյն-Մելքիդներու հասարակութիւնը երախտագիտութեան հեռագիր մը ուղղած է Կայս. Պալատ, այն Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշանին առթիւ, զոր Վեհ. Սուլթանը շնորհեց Տ. Քիրիլոս Պատրիարքին։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՍՊԱՏԱԿՆԵՐԸ — Սելանիկի Թօփճի գիւղը, անցեալ շաբթու պուլկար ասպատակախումբ մը կը մտնէ եւ Սրկիրօ անուն մէկու մը տունը երթալով, դրամ կը պահանջէ։ Սրկիրօ երբ կը յայտնէ թէ դրամ չունի, ասպատակները զայն կը վիրաւորեն. կը վիրաւորեն նաեւ անոր կինը, որ օգնութեան կ'աղաղակէր, եւ յետոյ կը փախչին։ Զինուորներ ղրկուած են զանոնք հետապնդելու համար։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ. — Մելէի մէջ, Պերլինի թանգարանին Տնօրէն Պ. Վիկէնտի հսկողութեան տակ կատարուած պեղումները շատ արդիւնաւոր եղած են, եւ երեւան հանուած է վեց շքեղ մարմարեայ սիւներու վրայ կանգնած ընդարձակ սրահ մը՝ շինուած կորնթական ոճով եւ դրուագուած բազմաթիւ քանդակներով։

— Երուսաղէմ, Պաղէլ-Ամուտ մէջ երեւան հանուած մօզայիքներ, որոնք հնագիտական արժէք ունին, Ամերիկացի հնագէտ Պ. Ամլերի միջոցաւ մայրաքաղաքս պիտի բերուին։

Երուսաղէմի մէջ եւս թանգարան մը պիտի հաստատուի, ուր ի պահ պիտի դրուին այն հնութիւնները, որոնք չեն կրնար հոս փոխադրուիլ։

ԱԹԷՆՔԻ Օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ առջի օր մայրաքաղաքս ժամանեց եւ ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց։

ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ. — Գալիփաքճըլարի մէջ խահուէճի Մանուկ աղա կորսնցուցեր է իր դրամապանակը, որուն մէջ կը գտնուէին 40 զրշ.ի չափ դրամ, եւ Իզմիրի Համիտիէ վիճակահանութեան թուղթերու 7րդ (վերջին) սէրիին 4794 թիւը։ Կը խնդրուի որ դրամապանակը գտնողը զայն իր տիրոջը վերադարձնելու մարդասիրութիւնը ունենայ։

ԴԱՐՈՒՍ էական պահանջումներէն մէկն է որ մարդ տոկուն եւ ուժեղ կազմուածք ունենայ, որպէսզի կարենայ դիմանալ կեանքի պայքարին հազարումէկ տագնապներուն։ Մայրերուն առաջին պարտականութիւնն է հոգ տանիլ իրենց զաւակներուն առողջութեան, որովհետեւ ճգճիմ մնծնալէ վերջը, շատ դժուար է չափահասութեան ատեն զօրաւոր կազմուածք մը յառաջ բերել։ Ասոր համար է որ երբ երախայ մը վեց ամսու ըլլայ, մայրական կաթը բաւական չի սնուցաներ եւ ուրիշ նիւթեր կը փնտռուին մանուկը սնուցանելու համար։ Այդ կարգի նիւթերուն մէջ ամէնէն աւելի փորձուածն է «Ֆոսֆաթին Ֆալիէռ»ը որ Եւրոպայի ամէն կողմը տարածուած է։

ՈՃԻՐ ԱՐԿԱԾ ԵՒՆ.

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ցնցումները կը շարունակուին Սամոսի մէջ, թէեւ ոչ այնքան ուժգնութեամբ։ Բնակիչները սակայն չեն համարձակիր իրենց տուները վերադառնալու։ Սամոսի Իշխանը կը շարունակէ իր քննական պտոյտները։

— Իզմիրի մէջ շաբաթ առտու, երկրաշարժի բաւական զօրաւոր չորս ցնցումներ զգացուեր են։

ԱՀԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Էսկի Ալի փաշայի կողմը բանջարանոցի մը մէջ առջի օր վայրագ ոճիր մը գործուեցաւ։ Երկու ընկեր պարտիզպաններ իրենց շահած դրամը հողին մէջ կը թաղէին ապահովութեան համար։ Առջի օր դրամի պէտք ունենալով երկուքը մէկ կ'երթան իրենց դրամ պահած տեղը, եւ կը տեսնեն որ դրամարկղը անյայտ եղեր է։ Ասոր վրայ բուռն կռիւ մը կը ծագի մէջերնին, եւ իրար գող կ'անուանեն։ Ճիշդ այս վէճին առենն է որ վրայ կը հասնի Տավուտ-փաշայի կողմը բնակող ուրիշ պարտիզպան մը, Բէթրօ Մինչէ, որ Ֆոթիի դիմելով, բացատրութիւն կը պահանջէ անկէ այն անպատուիչ ընթացքին համար, զոր Ֆոթի ունեցեր է իր կնոջ նկատմամբ։ Ու ահա այս անգամ ալ վէճը Ֆոթիի ու Բէթրոյի միջեւ կը սկսի։ Ու Վասիլ, արդէն ոխ կապած Ֆոթիի, Բէթրոյի կը միանայ ու կը բռնէ իր խեղճ բարեկամին ձեռքերէն, եւ Բէթրօ ալ դաշոյնով կը կտրէ անոր վիզը։ Ցաւոք, մարդասպան Բէթրօ՝ ոստիկանութեան դիմելով անձնատուր կ'ըլլայ. քիչ վերջը կը ձերբակալուի իր մեղսակից Վասիլն ալ։

ՀՐԴԵՀ. — Իզմիրէն կը գրեն թէ ուրբաթէն շաբաթ լուսնալու գիշեր, Քրասա փողոց, Բիթաքօ մեծ տունը հրոյ ճարակ եղեր է, եւ յարակից տուն մը մեծ վնաս կրեր է։ Վնասը 4000 ոսկի կը հաշուուի, զոր կրած են մէկ քանի Ապահովագր. Ընկերութիւններ։

— Գայմագամի կողմը, ձիթապտուղ մը այրեր է, եւ յանցաւորը կը փնտռուի։

— Ասոնցմէ զատ անցեալ շաբթու միջոցին, Իզմիրի մէկ քանի տեղերը հրդեհ պատահելով, մէկ երկու խանութներ ու տուներ այրեր են։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Թիրայէն կը գրեն թէ անցեալ երեքշաբթի գիշեր, հինգ զինուած անձեր՝ որոնց գլուխը կը գտնուէր հաչակաւոր Կիւլիւկ Գաբթը, Պալաւունարի մէջ Թիմոլէոն Սարօղլուի «վիլլա»ն կը մտնեն եւ կը ստիպեն զայն որ իր ունեցածը չունեցածը իրենց տայ. Սեփականատէրը կը գոհացնէ իրենց պահանջումը, եւ աւազակները անյայտ կ'ըլլան։ Պ. Թիմոլէոն Սարօղլու 11 աւուր սպասաւորներ ունի եղեր իր տրամադրութեան տակ, որոնք սակայն աւազակներու մօտենալուն վրայ, ամէնքն ալ փախեր են։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԶՕՐ. ՔՈՒՐՈՊԱԹՔԻՆ
ՅԱՐՁԱԿԵԼՈՒ ՀՐԱՄԱՆ ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ

ԸՆԴՀ. ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ Ի ՀԱՐԱՒ

ՃԱՓՈՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՆԱՀԱՆՋԸ

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

ԵՐԵՔ ՌՈՒՍ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ԱՐԱՄ
ՊՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐԻ ՄԷՋ

ՎԻԷՆՆԱ, 11 հոկտ. — Կարգ մը Ֆրանսերէն թերթեր կ'ըսեն թէ Զօր. Քուրոպաթքինի ծանուցած յառաջխաղացութիւնը սկսած է արդէն Լիաօ-Եանկի ուղղութեամբ։ Ծովակալ Ալէքսէյեվ Մուքտէն կը սպասէ, Զօր. Քուրոպաթքինի ընկերանալու համար։

Մաթէն կ'ըսէ թէ Զօր. Քուրոպաթքին իր նախաձեռնութեամբը չէ որ յառաջ խաղալ որոշեց, այլ Զարէն առած ճշգրիտ եւ բացորոշ հրամաններու համեմատ կը շարժի։ Այս որոշումը աւելի քաղաքական հանգամանք մը ունի քան զինուորական։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — «Պիրժեվիա Վէտոմոսթի»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մուքտէնէն. — Պատերազմի դաշտին վրայ ընդհանուր կացութիւնը բոլորովին փոխուեցաւ։ Ճափոնական բանակին գլխաւոր մասը դէպի հարաւ կը նահանջէ։ Ճափոնցիները լքեցին ոչ միայն այն դիրքերը զորս գրաւած էին Լիաօ Եանկի ճակատամարտէն վերջը, այլեւ իրենց նախապէս բռնած դիրքերը։ Ճափոնական ձախ թեւը 50 քիլօմեդր դէպի հարաւ քաշուեցաւ։ Այս շարժումը քանի մը օր առաջ սկսաւ։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուսական ընդհ. բանակատեղէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ թնդանօթի կատաղի կռիւ մը տեղի կ'ունենայ Մուքտէնէն 20 քիլոմեդր հեռու, ճափոնական բանակին եւ ռուսական աջ թեւին միջեւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Աժանս Ռիւս կը ծանուցանէ թէ Զօր. Քուրոպաթքինի բանակը կը շարունակէ իր յարձակողական շարժումը եւ դէպի հարաւ կը յառաջանայ։ Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ ռուսական բանակը գրաւեց Պենսիհուցէն, ռուսական հեծեալ յառաջապահները վանած ըլլալով ճափոնցիները։

Ռուս սպայակոյտին հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զօր. Նօծուի ճափոնական բանակը Ենթայէն հեռացած է եւ դէպի Լիաօ-Եանկ կը նահանջէ։

— Ռուս պաշտօնաթերթը Մուքտէնէն կ'իմանայ թէ Զօր. Քուրոպաթքին հոկտ. 2ին օրակարգ մը ուղղելով իր զինուորներուն, կը յայտնէ անհրաժեշտութիւնը այն նահանջներուն որոնք տեղի ունեցան մինչեւ հիմա։ Զօրավարը կը շարունակէ. «Ես ակամայ Մուքտէն քաշուելու հրաման տուի, բայց այդպէս ըրի, համոզուած ըլլալով թէ անհրաժեշտ էր այդ նահանջը, վճռական յաղթութիւն մը շահելու համար։ Կայսեր հաստատ կամքն է որ թշնամին պարտութեան մատնուի եւ այս բաղձանքը ամէն պարագայի մէջ պէտք է իրագործել։ Այժմ մեր բանակը բաւական զօրաւոր է Մանչուրիոյ մէջ, յարձակողականի սկսելու համար»։

ԼՈՆՏՈՆ. — «Թայմզ»ի թղթակիցը Մանչուրիայէն կը հեռագրէ թէ ճափոնցիները կողմնակի շարժում մը կ'ընեն, որուն նպատակն է պաշարել Մուքտէնի մնացած Ռուս զօրքերը։ Զօր. Քուրոպաթքինի բանակը Մուքտէնի արեւելեան կողմէն կը յառաջանայ, իսկ Զօր. Ֆուշիմայի բանակը արեւելեան ուղղութեամբ։

— Թօքիոյէն կը ծանուցանեն թէ Միքատօն պատգամագիր մը ուղղեց իր զօրքերուն, ջերմապէս շնորհաւորելով զանոնք՝ իրենց դիւցազնութեան եւ յաղթութիւններուն համար։ Համոզուած եմ թէ, կ'ըսէ կայսրը, «Ձեր ազգային ոգին անկեղծութեան շնորհիւ», ճափոն վերջնականապէս պիտի յաղթէ։

— Նակասաքիէն կը ծանուցանեն թէ ճափոն մեծ գործունէութեամբ յառաջ կը տանի երկու զրահապատ յածանաւերու շինութիւնը՝ Սասէպոյի նաւագործարանին մէջ։

— Շանկայէն հասած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Պօքսըրներու շարժումը կը ծաւալի Չինաստանի հիւսիսային նահանգներուն մէջ։

ԲԱՐԻԶ. — Զօր. Քուրոպաթքինի բանակը կը շարունակէ իր յառաջխաղացութիւնը, երկաթուղիին երկու կողմերէն Լիաօ Եանկի վրայ քալելով։

— Չիֆուէն կը ծանուցանեն թէ Բորթ Արթիւրի ռմբակոծութիւնը կը շարունակուի մեծ ուժգնութեամբ եւ թէ ռուս պահապան զօրքը յաճախ դէպի դուրս յարձակումներ կ'ընէ։ Ճափոնցիները յարձակեցան բերդաքաղաքին հիւսիսային եւ արեւելեան ճակատներուն վրայ, բայց առանց արդիւնք մը ձեռք բերելու։ «Նովոյէ Վրէմիա» կ'ըսէ թէ Բորթ Արթիւրի մէջ 23,000 ռուս զինուոր եւ 16 հազար նաւազ կայ։

ԹՈՔԻՕ. — Ռէօթէր վստահելի աղբիւրէ կ'իմանայ թէ ճափոնցիները վերջերս ծովու եւ ցամաքի կողմէն միանգամայն յարձակեցան Բորթ Արթիւրի վրայ, խիստ կատաղի եւ միեւնոյն ատեն լաւ ուղղուած կրակ մը կեդրոնացնելով բերդաքաղաքին եւ նաւահանգստին վրայ։ Երեք ռուս մարտանաւեր խրեցան այս ռմբակոծութեան հետեւանքով։ Նաւերուն անունը եւ տեսակը յայտնի չէ դեռ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ռէօթէր Զօր. Օքուի բանակին կեդրոնէն կ'իմանայ թէ Չինացիներու տեղեկութեան նայելով, Ռուսները խրամներ կը փորեն Մուքտէնի հարաւակողմը եւ զօրաւոր հողապատնէշներ կանգնած են Մուքտէնի եւ Թիէլինկի մէջ։ Այս հողապատնէշները երկաթ զրահներով կը պաշտպանուին։

— Ռուսները երէկ գրաւեր են Եէնթայի մօտ գտնուող երկաթուղիի կայարանը։

ՌԷՎԱԼ. — Զարը եւ Զարուհին Պալթիկի տորմիղը աչքէ անցընելով Բեդերսպուրկ դարձան։

ՎԻԷՆՆԱ. — Բեդերսպուրկէն կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ դէմ գրգռութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ Մեծ Պարիսպէն անդին գտնուող ժողովուրդին մէջ։ Կ'ըսուի թէ չինական կառավարութիւնը դիմում ըրած է Շանհայքուան — Թիէնձին երկաթուղիի ընկերութեան, վերջին քաղաքէն 40,000 զինուոր փոխադրելու համար Շանհայքուան։

ՀՌՈՄ. — Կը ծանուցուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը գիտէ Հօմպուրկի տեսակցութեան նպատակը (կոմս Պիւլովի եւ Իտալիոյ վարչապետին միջեւ)։ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ բարեկամ եւ սիրալիր յարաբերութեանց պահպանման մասին որ եւ է մտահոգութիւն չկայ։

— Վիեննայէն կը ծանուցանեն թէ Պատուիրակութեանց վերջին նստաշրջանին մէջ ընդհ. սպառազինութիւններու համար քուէարկուած վարկերէն 44 միլիոն ֆրանք մէկ կողմ դրուած է, 11 թորփիլահալած եւ 36 թորփիլանաւ շինելու համար։

— Իտալիա եւ Արժանթին կը պատրաստեն գործաւորական պայմանագրութիւն մը կնքել, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ եղածին յար եւ նման։

ՍԱՆ ՌԷՄՕ. — Ասոլֆ Թիէռ 24 նկարներ նուիրեց Պերլինի թանգարանին, ամէնքն ալ հանրածանօթ վարպետներու գործեր, որոնք երեք միլիոն ֆրանք կը գնահատուին։

ՎԻԷՆՆԱ. — Վանտէրպիլդի մրցանակին համար Նիւ-Եորքի մէջ բացուած ինքնաշարժ կառքի արշաւին մէջ, մրցորդներէն Պ. Արէնց գէշ կերպով վիրաւորուեցաւ եւ հնոցպանը սպաննուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ — Նիւ-Եորքէն կը ծանուցանեն թէ երկու կառախումբերու միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Միսուրիի երկաթուղիին վրայ։ Շատ մը մարդիկ սպաննուեցան։

ՄԵԾ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ԲԱՄԲԱԿԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

ՎԻԷՆՆԱ. — Թառսիկ եւ Որդիք բամպակի ծանօթ տունը սնանկացաւ։ Բացն է երկու միլ. քուրոն։ Ընկերներէն մէկը, Վիքդոր, անձնասպան եղաւ եւ իր եղբայրը Օթթօ, մէկ միլ. քուրոն իւրացնելով փախաւ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 հոկտ. — Թօքիոյէն կը հեռագրուի թէ ճափոնական բանակն ու նաւատորմը կը կեդրոնացնեն իրենց բոլոր ուժերը Բորթ Արթիւրի ռուս. նաւատորմին դէմ եւ յաջողեր են երեք ռուս. մարտանաւեր ընկղմելու։

— Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ մասնաւոր հեռագիրներու նայելով, «Ասքոլտ» ռուս. մարտանաւը փորձեր է դուրս փախչիլ Բորթ Արթիւրէն, Շանկ-Հայ երթալու համար, բայց ճափոնական նաւատորմին կողմէ ծանրապէս վնասուելով, իր փորձը ձախողութեան մատներ է։

ԲԱՐԻԶ. — Զօր. Շթէօսէլ հեռագրած է թէ հինգ հոկտ. 6ին դուրս ելեր է եւ ետ մղելով ճափոնցիները, վերստին գրաւեր է բազմաթիւ դիրքեր որոնք նախապէս գրաւուած էին թշնամիին կողմէ։

— Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Մասաչուսէթի նաւագործարանները հինգ ընդծովեաներ ղրկեր են, յայտնի չէ թէ ո՛ւր, ըստ որում գաղտնի կը պահուի։

ՀՌՈՄ. — Ճափոնական դեսպանատունը կը յայտարարէ թէ Ճափոն մինչեւ հիմայ 576,000,000 եէն(1,250,000,000 ֆրանք) ծախսած է պատերազմին համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԳԻՆԸ
ԱՆՏՈԿՈՍ
(Թէյ Բէյ)

	Ծախել. համար	Գնել. համ.
Անգլ. ոսկի	110.02½	109.22½
Ֆրանք	22.85	22.95
Մարք	18.53	18.63
Քուրոն	21.77	21 87

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽԱՌԵԱԼ ՊԱՐՏԱՏՈՒՂԹ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	93 07
Ամենէն բարձր գինը	93 14½
Երէկուան վար գինը	93 04

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	125.50
Երէկուան բարձր գինը		125 87½
» վար »		125.37½
Քարտի	»	516.
Եժիբսիէն Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	»	283 ½
» » » Բ.	»	268.½
Լորիում	Ֆր.	59.
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.
Պանք Նաւ. Կրէտ.	Ֆր.	128.
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	6.05
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	495
Թունել	Ֆր.	90.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղր.	108.05
Անգլիական ոսկի		109.36
Ֆրանսական ոսկի		87 08
Քրիմիզ		51.05
Բոլ		89.20
Ռուբլի թղթադրամ		8.65
Լոնտոն 3 ամիս		110.27½
Բարիզ		23.82½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ 10 Հոկտ.	
Քրէտի Լիոնէ	1142.
Իտալ. Ռանթ	103 95
Օսմ. Մաքս	450.
ԼՈՆՏՈՆ 10	
Օսմ. քոնս. Իւնիֆիյէ	84 50
Անգլ. գոնս.	88.50
Պանք Օթթօման	13.68
Չէք Բարիզի վրայ	25.30
ՎԻԷՆՆԱ 10	
Ռումէ. Երկթ.	133 50
Օսմ. Ռէժի	347.
ՊԵՐԼԻՆ 10	
Ռումէ. Երկթ.	129.60
Անատ. »	98.20
Փոխանակագիրն Լոնտոնի վրայ	20.27

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԴՐԱՄ.
ԱԶԴ

Օսմ. Կայս. դրամատան Բերայի ճիւղը փոքր խնայողութեանց դիւրութիւն ընծայելու նպատակաւ որոշած է ամսական մասնակի վճարումներով հատուցանելի վաճառումներ ընել յետագայ պարգեւաւոր արժեթղթոց վրայ.—

Արեւ. Երկաթուղեաց արժեթուղթք
Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի արժ.
Ցունական ազգային դրամատան »
Գաղ. Քոմմիւնալ եւ Ֆոնսիէր »
(Ամբողջ եւ քառորդ)
Գաղ. Քրէտի Ֆոնսիէի արժեթուղթք
Վիլ տը Բարիի արժ. (ամբողջ և քռ.)

Օսմ. Կայս. դրամատունը վերոյիշեալ փոխառութիւնը ըրած ատեն պիտի պահանջէ իր յաճախորդէն օրուան գնով ծախու առնուած արժեթղթոյն արժէքին մէկ քառորդին վճարումը:

Այս առաջին վճարումն ընող յաճախորդք տէր պիտի լինին գնուած արժեթղթոց լոկ ընկալագրի որ իրենց պիտի տրուի եւ ուր արձանագրուած պիտի ըլլան արժեթղթոց թիւերը, վախճանելով մնացած կտրոններու, ինչպէս եւ վիճակահանութեամբ վաստկելիք գումարներու հասոյթները:

Վերոյիշեալ արժեթուղթք իբր գրաւ պիտի մնան Օսմ. Կայս. դրամատան քով, մինչ ի վճարումն փոխառութեան գումարին եւ տոկոսաց պատկանեալ ծախուց:

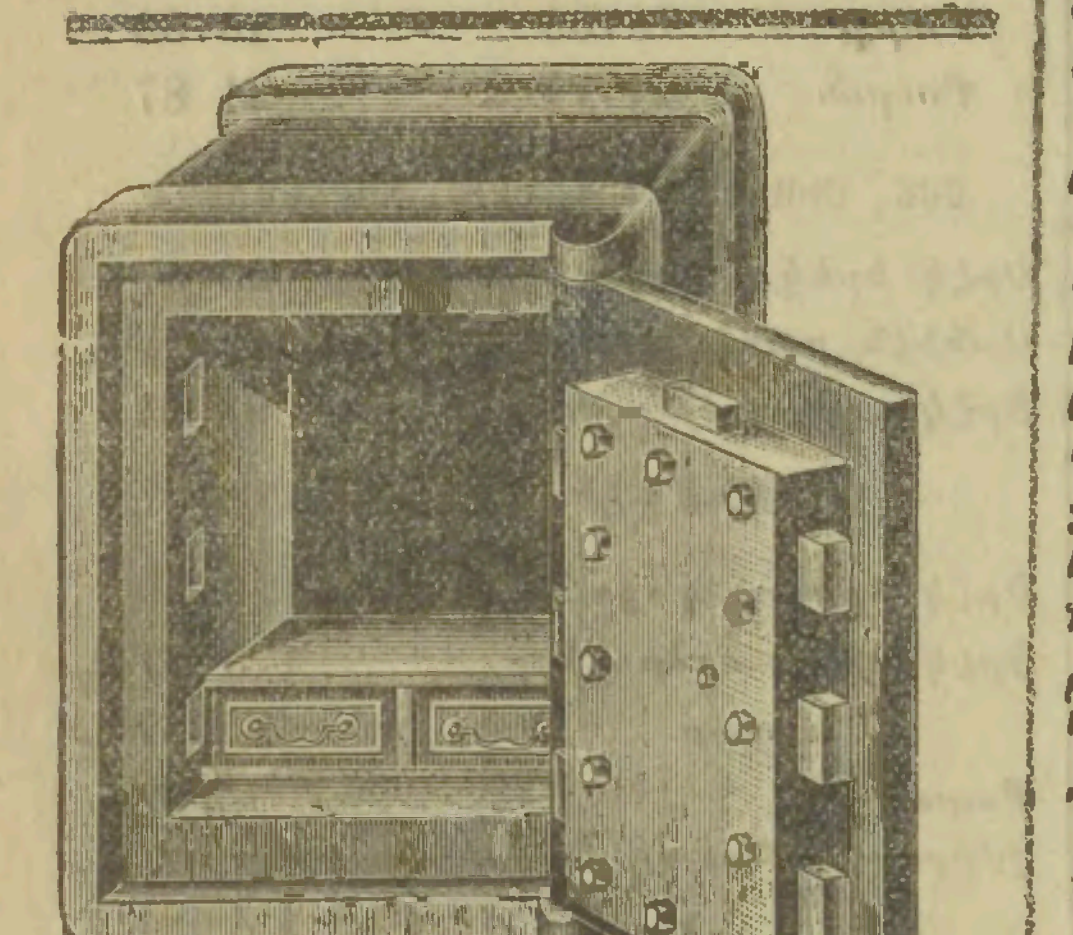
Ի վերայ նշանակեալ ինչ չէս եւ այլ նոյն օրինակ արժեթղթեր, Օսմ. Կայս. Դրամատան Բերայի ճիւղը միշտ ի պատրաստ գտնուելով, հասարակութիւնը կրնայ ուզած ժամանակ գնել զայն թէ՛ կանխիկ եւ թէ՛ լոկ յայտարարեալ ամսական մասնակի վճարմամբ:

20—2

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ, թիւ 25:

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամլամաեան անուն փորձառու երիտասարդը: Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն մասնաւոր և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և աժան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ աւելի առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր: Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է և պատրաստ ունի հակելի թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղէնաց լաւ և անթերի պատրաստութեան: Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօրինութեամբ վերիմուած է, Այլան ալքերքեր վերսիկն»ի գործնական գաղափարով:

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է: Մէկ թիւ 2 ղրշ. ստկարկութիւն չկայ:
50—20

Անգլիոյ ԹՕՄԱՍ ՍՔԻՏՄՈՐ Տան դրամարկղները, որոնք պողպատէ շինուած են, կատարելապէս կը դիմանան գողերու և հրդեհի դէմ: Այս դրամարկղները անգլիական միւս դրամարկղներէն 40% աւելի աժան են:

Դիմել՝ Պ. Ճօրճ Պէյքըր եւ Որդի, Խորասանճի խան, Սիրքէճի, Պոլիս:

Սքիտմոր դրամարկղները կը գործածուին անգլիական կառավարութեան զանազան պաշտօնատուններուն եւ վարչութիւններուն կողմէ: 50—28

ՊԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՌՋԵՒՆ ՁԵՒ ՈՒ ԿԱՐ

"ԵՒԱ"

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ ՈՒ ՃՈԽԱՑԱԾ

ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ լոյս տեսաւ մէջտեղ դիրքով՝ գեղակերտ կափարիչով ու ոսկեզօծ կազմով: Կը պարունակէ 28 վիմագրուած տախտակներու մէջ 140ի չափ օրինակներ ու պատկերներ, որոնք կը ներկայացնեն զանազան հագուստներ ՉԱՓԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ձեւելու կերպը, ինչպէս են կարճ պարզ, կրկնակողմանի, կրկին յետամաշուած, հատակողմանի իրանազգեստներ, այլ և այլ կազմութեանց պէսպիսութիւններ թեւեր, քղանցքներ, վօլաններ, ժաքէթներ, բալթօներ, պօլէրօ, ֆիկարօ եւ զանազան թիկնոցներ, ռուսական եւ նաւաստիական ձեւով չապիկներ, օձիքներ եւն. եւլն.: 182 էջերու մէջ յստակ կերպով բացատրուած են ձեւելու եւ կարելու կերպերը:

Իսկ առանձին 40 սաւուր էջերու մէջ դրուած են 1100ի չափ արհեստագիտական ու առնմային բառեր՝ քառորդ դարէ մը աւելի ժամանակամիջոցին ճշդգրտուած, և անոնց դէմ նշանակուած են Թուրք. ֆրանս. իտալ. յունարէն, եւ ընթերցողին դիւրութեանը համար ալ ի՛նչ ինչ բառերու աղաւաղումներն դրուած են փակագծի մէջ:

Այս նոր գործը իր նախորդները կը գերազանցէ գործնական առաւելութիւններով՝ որ է Տիպարներուն առանց կարբոնային պատրաստութիւնը, հետեւապէս ձեւ ու կարի ուսումը թէ՛ ուսուցանողին եւ թէ ուսանողին համար ամէն դժուարութիւն միանգամ ընդմիշտ հարթուած է: Մէկ խօսքով ԻՆՔՆՈՒՍՈՒՑ ԴԱՍԱԳԻՐՔ ՄԸՆ Է:

Գին 30 ղշ., թղթատարի ծախքով 35:
Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս. Մեծ Նոր Խան վերի յարկ, թիւ 17 3-2

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐՐՈՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԻՆԿԷՐ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ Թ. 343-343 ԿՐԿԻՆ
ՊՈՆ ՄԱՐՇԷԻՆ ԴԷՄ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ 10—2

ԶԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ
Թիւ 14 ԹՈՒԹՈՒՆ ԿԷՕՄՐԻԿԻ Թիւ 14

Այս սիկառի թուղթերը որոնք խարիսխ նշանը կը կրեն, իրենց ընտիր տեսակութեան հետեւանօք մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով, շատ մը կեղծերը երեւան ելած են, կեղծարարներու դէմ օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են թէեւ, բայց կը յանձնարարուի յարգոյ յաճախորդներուն ալ, որ մասնաւոր ուշադրութիւն ընեն նոյն թուղթերու անուանին, ինչպէս նաեւ Թիւթիւն Կէօմրիւկի թիւ 14, մեր վաճառատան յատուկ վաճառանիշին, որովհետեւ ծխավաճառներէ ոմանք աւելի շատ շահելու փափաքով, յաճախորդները կը խաբեն, եւ մեր ընտիր ու զուտ թուղթին տեղ վար տեսակ և կեղծ թուղթեր քըշել կ'աշխատին: Ամէն պարագայի մէջ կրկին ու կրկին կը յանձնարարուի մասնաւորապէս ուշադրութիւն ընել խարիսխ նշանին, և թիւ 34 Թիւթիւն Կէօմրիւկի պաշտօնային վրայ իր վաճառատան վաճառանիշին: 78-9

ԽԱՉԻՆԷԼԻ ԽԱՍՍԱՐ ՇԱՀԱՆԷ

Պէնէր ճէմիս գըյէսի

	գր. սան.
Ալէս եէրլի մօզարնա	1,67.5
» » 1ինճի էնվար չերիյէ	1,67.5
Պէնէր պաղը 6 քիլօ կէյմէք	
Բեյրէ ալիւրալէս կիւլյան	4,80
Ալէս կիւլյան	4,30
» իրմիք	1,60
» Նիշասթա	2,50

Խաչինէի Խասսար Շահանէճէ միւպայէս օլունաճագ կիւլյան իրմիք վէ սաիրէ պալատէ մուհարրեր ֆիյաթլարա թալիպի էօնձաէսինաէ օլուպ մահալլէ Ռումինին 29րնէը չարշէնպին կիւնինէ գատար 100աէ 3 թէնզիլի պէյ գապուլ էէյմը մէզքիւրաէ ինհալէ գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, նօգսանըյլա իթայա թալիպ օլանլարըն՝ թէէմինաթ աղչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէ յի միւսթաճհալէն էէյմը մէզքիւրաէ նիհայէթ սաաթ 10ա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւչարէլէյհայա կէլմէլերի:
26 իյլուլ 320 3—2

* *

	գրշ. սան.	
Բէպիր չըվալըյէ	6.	60
Վաստեր »	5.	50
Սաղիր »	4.	50
Բէպիր քէօմիւր քիւֆէսի	6.	40
Սաղիր » »		95
Սամին »	6.	65
Գըրպիլա »	2.	54
Գումլ »	1.	57

Խազինէի Խասսար Շահանէճէ միւպայէս օլունաճագ քիւֆէ վէ չըվալըյէ պալատէ ճինսլերի հիզալարընտա մուհարրեր ֆիյաթլարլա թալիպի էօնձաէսինաէ օլուպ, մահալլէ Ռումինին 29րնէը չարշէնպին կիւնինէ գատար 100աէ 3 թէնզիլի պէյ գապուլ էէյմը մէզքիւրաէ ինհալէ գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, նօգսանըյլա իթայա թալիպ օլանլարըն՝ թէէմինաթ աղչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէ յի միւսթաճհալէն էէյմը մէզքիւրաէ նիհայէթ սաաթ 10ա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւչարէլէյհայա կէլմէլերի:
26 իյլուլ 320 3—2

*

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպայէս օլունաճագ թէնէքէ գօյմա վէ ըպրըգ վէ սաիրէ թալիպի էօնձաէսինաէ օլուպ, մահալլէ Ռումինին 29րնէը չարշէնպին կիւնինէ իհալէի էվվէլիյէսի իճրա խուլէճէկինաէն, թէնզիլըյլէ իթայա թալիպ օլանլարըն՝ թէէմինաթ աղչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէ յի միւսթաճհալէն էէյմը մէզքիւրաէ նիհայէթ սաաթ 10ա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւչարէլէյհայա կէլմէլերի:
27 իյլուլ 320 2—1

*

Խազինէի Խասսաի Շահանէճէ միւպայէս օլունաճագ գըվըրճըգ յանմըն պէհէր ճէմիս գըյէսի մէճիտի 20 ղշ. հիսապըյլա 4 ղշ. 67 պարա չուգ անթիմ, վէ Անատօլու մայի լահմըն պէհէր ճէմիս գըյէսի 3 ղշ. 95 սանթիմաէ թալիպի էօնձաէսինաէ օլուպ, մահալլէ Ռումինին 29րնէը չարշէնպին կիւնինէ գատար 100աէ 3 թէնզիլի պէյ գապուլ թէգարրուր իտէն ֆիյաթ հասապ իթիպարիլէ կէօրիւլաիկի հալաէ էէյմը մէզքիւրաէ ինհալէ գաթիյէսի իճրա խուլէճէկինաէն, իթայա թալիպ օլանլարըն՝ թէէմինաթ աղչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէ յի միւսթաճհալէն էէյմը մէզքիւրաէ նիհայէթ սաաթ 10ա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւչարէլէյհայա կէլմէլերի:
27 իյլուլ 320 2—1

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԷԼ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԵՐՃԱՅԻ
ԱՊԱՌԻԿ ԵՒ ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Գոհարեղէններու, ամէն տեսակ կահ կարասիներու եւ ամենէն նորաձեւ հագուստներու, եւլն.

Պատիւ ունինք ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ՛ մեր վաճառատանց ապրանքներուն տեսակները աւելի ճոխացնելու ու մեր յարգելի յաճախորդաց աւելի գոհացում տալու նպատակաւ, ունկերչութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ, կիներու և այրերու համար՝ և մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստեղէններու, ճերմակեղէններու (թօհաֆիէ) ու միանգամայն ամէն տեսակ առաջնակարգ կարասիներու (ձեղունի լամբաներ, աֆիօէներ եւ այլն.) ճոխ մթերանոց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով, և կանխիկ ու ապառիկ պայմաններով:

Արդ՝ կը խնդրուի մեր համակրելի յաճախորդներէն, որ բարեհաճին դիմել վերոյիշեալ վաճառատունը, ուրկէ անտարակոյս անհուն գոհունակութեամբ պիտի մեկնին:

ՎՃԱՐՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ և մնացեալ գումարին հարիւրէն 5 շաբաթական վճարմամբ:
2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրէն 5 զեղչ:
3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն միմիայն ադամանդեայ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անվնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 զեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած և անվնաս մնացած միմիայն ադամանդեայ գոհարեղէններն ալ հարիւրին 15 զեղչով ետ կառնուին:

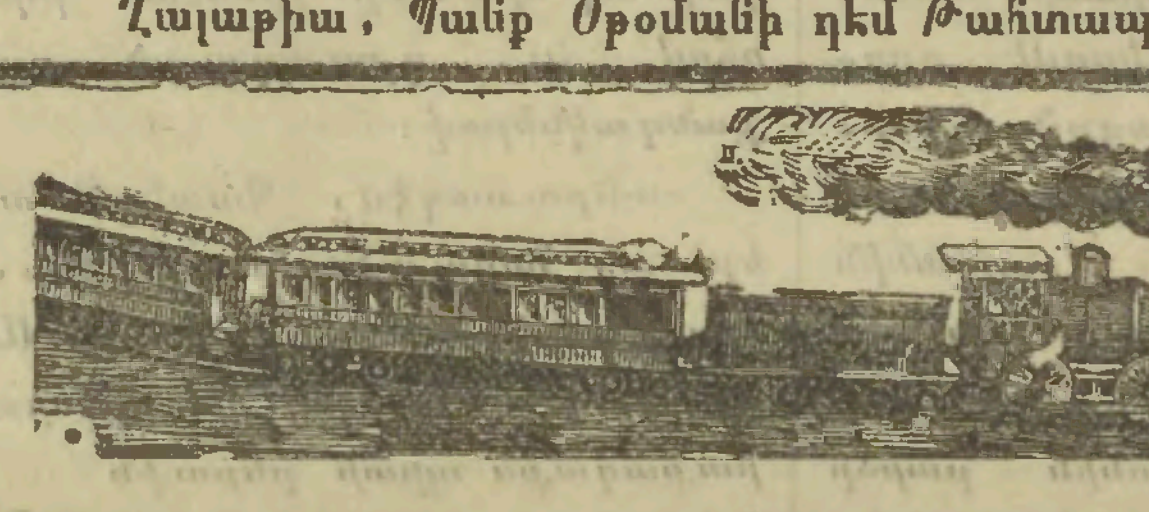
ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ
Ց.Գ. Շաբաթական վճարմանց համար հաւաքիչներ բնդմիշտ պատրաստ են:
ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅ, ՈՍԿԵՐՉԱՑ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13 Կ. ՊՈԼԻՍ 50-3

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀ ԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ
Գրամ. ոսխ եւ պահեստի գումար ֆր. 7,500,000
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Գրէտի Լիօնէ	Կ. ՊՈԼԻՍ	Անկլօ Աւստրիէն Պանք	ԼՈՆՏՈՆ
Օսմ. Կայս. Պանքա	ՓԱՐԻԶ	Անկլօ Էճիբշըն Պանք	ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ
Տէօյչէ Պանք	ՊԵՐԼԻՆ	Պանք Նասիօնալ	ՍՕՖԻԱ

Պալքան Ընկերութիւնը թէ Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառներու մէջ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ՀՐԴԵՀԻ, ԿԵՆԱՑ եւ ԾՈՎԱՅԻՆ ապահովագրութիւններ կը կնքէ, եւ պատահած վնասները անգամ վրայ անմիջապէս կը հատուցանէ:
ԹՈՒՐՔԻՈՅ համար Ընդհ. գործակալ՝ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ:
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի դէմ Թահտապուչ խան 30—26

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
Սկսեալ Չորեքշաբթի, 1904 Սեպտ. 14էն (Ն. Տ.)

ԵՐԹ ՀԱՅԴԱՐ ՓԱՇԱ-ՊԷՆՏԻԿԻ ԳԻԾ

Թիւ Կառախմբ.	2 *	34	4	6	8	10	36	12	14	16	18
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճ.Մ.	Ա.Ճ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ա.Ճ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.
	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Իրկ.	Իրկ.	Իրկ.	Իրկ.	Իրկ.
Կատըգիւղէն	11 48	12 40	2 27	3 40	4 29	5 53	7 40	9 20	10 14	11 10	12 10
Հ. Փաշա ժմ.	12 8	1	2 47	4	4 49	6 13	8	9 40	10 34	11 30	12 30
մեկ.	12 13	1 25	2 52	4 6	4 54	6 18	8 15	9 45	10 40	11 35	12 35
Գըզ. Թօփր.	12 21		3	4 14	5 2	6 26	8 25	9 53	10 48	11 43	12 43
Ֆէնէր	12 24	1 37	3 3	4 17	5 5	6 29	8 30	9 56	10 52	11 46	12 46
Կէօզթէփէ	12 28		3 7	4 21	5 9	6 33	8 36	10	10 56	11 50	12 50
Էրէնքէօյ	12 33	1 48	3 12	4 24	5 14	6 38	8 41	10 5	11 1	11 55	12 55
Պօսթանճը	12 40	1 59	3 18		5 20	6 45	8 51	10 11	11 7	12 2	1 1
Մալթէբէ	12 49	2 13	3 27		5 28	6 53	9 4	10 20	11 15	12 10	1 9
Գարթալ	1 1	2 27	3 37		5 38	7 3	9 19	10 30	11 25	12 20	1 19
Բէնտիք ժմ.	1 9	2 37	3 44		5 45	7 10	9 29	10 37	11 32	12 27	1 26

ԴԱՐՁ

Թիւ Կառախմբ.	1 **	3	5	7	31	9	11	13	15	33	17
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ա.Ճ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ճ.Մ.	Ա.Ճ.	Ճ.Մ.
	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Իրկ.	Իրկ.	Առտ.	Իրկ.
Բէնտիք մեկ.	11 58	12 53	1 56	2 38	2 58		4 42	6 15	7 47	9 50	11 32
Գարթալ	12 6	1 2	2 4	2 46	3 9		4 50	6 24	7 55	10 2	11 40
Մալթէփէ	12 16	1 12	2 15	2 56	3 25		5	6 35	8 5	10 18	11 52
Պօսթանճը	12 24	1 20	2 23	3 4	3 37		5 8	6 46	8 13	10 31	12 1
Էրէնքէօյ	12 31	1 27	2 32	3 11	3 48	4 34	5 15	6 55	8 20	10 41	12 8
Կէօզթէփէ	12 35	1 31	2 36	3 15		4 38	5 19	6 59	8 24		12 12
Ֆէնէր	12 39	1 36	2 40	3 19		4 42	5 23	7 4	8 29	10 51	12 17
Գըզ. Թօփրագ	12 42	1 39	2 43	3 22		4 45	5 26	7 8	8 32		12 21
Հ. Փաշա ժմ.	12 49	1 46	2 50	3 29	4 5	4 52	5 33	7 15	8 39	11	12 28
մեկ.	12 54	1 51	2 55	3 34	4 15	4 57	5 38	7 24	8 44	11 20	12 35
Կատըգիւղ ժմ.	1 14	2 11	3 15	3 54	4 35	5 17	5 58	7 44	9 4	11 40	12 55

(*) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ Սեպտ. 14էն մինչեւ 30
(**) Նոյնպէս:

ԾԱՆՕԹ.— Գարաքէօյի Կատըգիւղէն և դէպի Կատըգիւղ բեռներու ուղղակի արձանագրութիւնը տեղի պիտի ունենայ միայն հետեւեալ կառախումբերուն համար.— Դէպի կատըգիւղ.— Թիւ 3, 31, 15, 33.— Կատըգիւղէն.— Թիւ 34, 6, 10, 36, 14, 18:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ „ՏԸՏ ՊՐԻՃ"
"DUDBRIDGE„ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ՔԱՐԻՒՂԱՇԱՐԺ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ
(ՄՕԹԷՕՌ)
ԵՆ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆԸ,
ԵՆ ԴԻՄԱՑԿՈՒՆԸ
ԵՒ ԵՆ ԱԺԱՆՆ ԵՆ
1ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 500 ՁԻՒ ՈՒԺՈՎ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԿԸ ՇԻՆՈՒԻՆ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Ղալաթիա, Մումհանէ, թիւ 51
ԼԱԶԱՐԻՍՏԷՍ ՈՐԴԻՔ Եւ ԸՆԿ. 40—22

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԵՒ ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ Թիւ 7
Սինկէրի մասնաճիւղին դիմացը

Սոյն հանրածանօթ վաճառատունը, որ երբեմն ճանչցուած էր Մ. Հիւսէյինճեան և Ընկ. անունով և 20 տարիէ ի վեր մեծ համբաւ շահած է հարսանեկան մոմերու, ծէրտուութեան հագուստներու և գլխաւորաբար կիներու և աղջիկներու գլխարկաշինութեան մէջ, այժմ աւելի ընդարձակելով իր գործերը, վերոյիշեալ վաճառատունը փոխադրուած է:

Այդ առթիւ կը ծանուցանէ պատ. հասարակութեան թէ՛ բոլորովին տարբեր եղանակով մը, եւ անհաւատալի աժան գիներով և արագապէս կը պատրաստէ խիստ չքեղ և գեղեցիկ մոմեր, կը ծախէ քօղեր, գլխարկներ, ափսէներ, ծանր քօղի սնտուկներ, ձեռնոցներ, երիզ, լեմոնի պսակներ: Նոյնպէս ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ հագուստներու ճոխ տեսակներ, սուզերի, պրօաէի, առթէն լիւքսի և օթօմանի վրայ բանուած ընտիր պրասըրիով:

Կիներու գլխարկաշինութիւնը կատարելագործելու համար ամէն ջանք, գործ դրուած է շնորհիւ առաջնակարգ մօտիսթներու և ճոխ ապրանքներու, որոնք կը մրցին Բերայի ամէնէն մեծ վաճառատուններուն հետ, ԿԷՍ ԺԱՄՈՒԱՆ մէջ կը պատրաստուին եւ կը յանձնուին ամենընտիր գլխարկներ:

Վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ծաղիկներ, փետուրներ, էկրէթ, մետաքսէ փոլուն քրէթալներ, ժապաւէններ, վուալներ, եւ մանչերու յատուկ ամէն տեսակ գլխարկներ, ժանեակներ, ժապաւէններ, խարճերու եւ կառնիթիւններու ճոխ տեսակներ, բոնժէ, թաֆթա, մուսլին տը սուա, առթէն լիւքսի, քրէփ անկլէ, թաւիշ, ֆէյչու, կիներու եւ աղջիկներու վըլշնեցներ, քորսէներ, ձեռագործի ամէն տեսակ ապրանքներ և զարդեղէններ, տօլնակներ ծաղկեայ էթամինէններ մեծ տարբերութեամբ պատրաստուած:

Դիմեցէք, եւ դժգոհ դուրս չպիտի ելլէք: 50—34

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄ ՈՐԴԻՔ
Վաճառատուն օսմանեան եւ եւրոպական շաքարեղէններու

Բերա, Թագսիմ, Թիւ 52 և 54

Այս հանրածանօթ վաճառատունը որ բազմապատկած է իր բոլոր ապրանքի տեսակները, կը ստանձնէ նաեւ հարսնիքներու, կնունքներու, անոյին հանդէսներու, ինչպէս նաեւ նմանօրինակ ամէն առիթներու մէջ պէտք ըլլալիք շաքարի, անուշեղէնի, լիքէօրամաներու և ուրիշ նիւթներու հայթայթումը, ինչպէս նաեւ սպասարկութիւնը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— «Հաճի Սարիմ որդիք» վաճառատունը ո՛չ Բերայի մէջ, ո՛չ ալ ուրիշ տեղ մասնաճիւղ ունի: 100—40

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (187

ՄԱՐՍԷԼ
ԿԱՄ
ԳՍՂՏՆԻՔ ՆՈՐ ԲԱՐԻԶԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
6.

Օր. Բլէռ զարմացած, միեւնոյն ատեն ցաւ մըն ալ զգացած էր, երբ իր եղբօրմէն լսեց թէ Պ. տը Բոլորասօ խիստ մեծ հարստութեան մը տէր է: Անկէ ի վեր Օր. Բլէռ մտքէն չէր հեռացներ թէ իրենց պէս պզտիկ հարստութեան մը տէր եղող աղջկան մը եւ մեծահարուստ պարոնի մը միջեւ կարելի էր միութիւն մը կնքել:

Այս՛, Բլէռ վարանումներ պիտի ունենար, թէ կարելի՞ էր Մարսէլի, այդքան հարուստ մարդու մը հետ ամուսնանալ:

Բայց Մարսէլ կը յուսար աղջկան այդ նկատումները ջնջել: Այն օրէն ի վեր որ դեռատի աղջիկը իր քրոջը տունէն իր տունը եկած էր. այդ օրէն ի վեր օտար մը չէր նկատեր զայն:

Տիկին Տօրթիսի կողմէ հրաւիրուած ըլլալը Մարսէլի համար պատճառ մըն ալ պիտի ըլլար որ այդ ընտանիքին հետ իր յարաբերութիւնները ալ աւելի ամրապնդուէին:

Մարսէլ պիտի օգտուէր այս առիթէն, հասկցնել տալու համար որ ինք վիճակաձն երիտասարդ մըն էր եւ կարեւորութիւն չէր տար հարստութեան:

Եթէ աղջիկը հաւանութիւն տար, ինք պատրաստ էր իր հարստութեան մէկ մասը հիւանդանոցներու եւ բարեսիրական հաստատութիւններու նուիրելու, եւ այն ատեն հարստութեան տեսակէտէն իրենց միջեւ գոյութիւն ունեցող սուտ տարբերութիւն կը ջնջուէր:

Այս խնդրին մէջ զինքը զբաղեցնող խնդիրներէն մէկն ալ տէր եւ տիկին Բալիքէնի հանդէպ իր ընթացքն էր: Կը խորհէր թէ Բալիքէններու հետ իր ունենալիք յարաբերութիւններու միջոցին ո՞րքան պիտի նեղուէր. քանի որ միտքը պիտի գար շարունակ մէկ քանի օր առաջուան տխուր դէպքը, որուն առաջքը ինք առած էր, վախսուութեամբ մը. առա այս առախոսութիւնն էր որ պիտի նեղէր զինքը, վախնալով որ մի գուցէ անիկա երեւան ելած ըլլար սուտ կերպով, եւ այն ատեն որքան պզտիկ մնացած պիտի ըլլար Պ. Բալիքէնի առջեւ:

Բայց կը յուսար որ հակառակը պիտի ըլլար միշտ, եւ տէր եւ տիկին Բալիքէնի միջեւ վայրկեան մը ցրտացած սէրը նորէն պիտի տաքնար, եւ նորէն այր ու կին պիտի սիրէին իրար առաջուան պէս:

Մարսէլ նոյն օրը որոշեալ ժամադրութեան, Տօրթիս ընտանիքի տան դանէն ներս մտաւ:

Տան առջեւ, պարտէզին մէջ կը ծաղկէին այլեւայլ տեսակէ ծաղիկներ, եւ տերեւները պատած էին չորս կողմը, եւ պարտէզին մեծ ծառերը: Մարսէլ զգաց թէ իր երջանկութիւնը այդ ծաղիկներուն ծառերուն ու տերեւներուն մէջ պահուըտած էր:

Զինքը առաջին անգամ ընդունող սպասաւորն ալ հոն էր:

Սպասաւորը Մարսէլը տեսնելուն՝

—Տիկինը ձեզի կը սպասէ կոր, ըսաւ:

Ծերուկ սպասաւորը, ինչպէս գիտենք, Մարսէլը առաջին անգամ տեսնելուն՝ անոր սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրած էր, սխալ մէկը կարծելով, բայց այս անգամ սխալի մը արդիւնքը չէր իր սիրալիր վերաբերմունքը, այլ պարզապէս մէկ արտայայտութիւնը ընտանիքի անդամներուն՝ Մարսէլի նկատմամբ տածած համակրանքին:

Արդարեւ Մարսէլ հասկցաւ թէ Տօրթիս ընտանիքին անդամները իրեն կը սպասէին, և տասր իբր ապացոյց մը կարելի էր նկատել այն որ հմայիչ Բլէռը պատուհանի մը առջեւ կեցած էր և դուրս կը նայէր: Ու Մարսէլ առաջին անգամ ըլլալով, դպրոցական աղջկան մը պէս յուզուիլ սկսաւ:

—Իմ գալուս կը սպասէ եղեր առանց աղջիկը, ըսաւ ինքնիրեն:

Սպասաւորը պէտք չտեսաւ առաջնորդել իրեն ասլոն Մարսէլի ժամանումը, զայն ուղղակի սալոն առաջնորդեց, եւ յետոյ ինք դուրս ելաւ: Տօրթիս ընտանիքին մէջ արդէն չէր ընդունուած այն սովորութիւնը, որուն համեմատ ամէն այցելու նախապէս իր այցաքարտը կ'ուղղէ տանտէրերուն, սալոն մտնելէ առաջ: Ուստի Մարսէլ ալ պէտք չտեսաւ ատանկ բան մը ընելու:

Մարսէլ մեծ զարմանօք տեսաւ որ Բլէռ սալոնին մէջ մինակ կը գտնուէր: Դեռատի աղջիկը առանց քաշուելու ընդունեց զայն: Նոյնիսկ յայտնեց թէ այս այցելութիւնը մեծապէս գոհ ձգած է զինքը. յետոյ

—Մայրս շատ գոհ պիտի ըլլայ ձեզ տեսնելով, ըսաւ, այնչափ հիւանդ է որ չի կրնար սալոն իջնել. ուստի ես ձեզ անոր մօտ պիտի առաջնորդեմ:

Մարսէլ իր ցաւը պիտի յայտնէր տիկին Տօրթիսի այդ հիւանդութեան առթիւ, բայց Բլէռ ժամանակ չթողուց տալու եւ

—Պարո՛ն, անպատճառ պէտք է որ ըսեմ հոս պատահող անցքերը յարեց,

Մարսէլ՝ այլայլած.— Ի՞նչ կը պատահի կոր որ, օրիորդ:

(Շարունակելի)